ARTHUR RIMBAUD

ILLUMINATIONS

(FRANSIZCA - TÜRKÇE)

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

FRANSIZCA ASLINDAN ÇEVİREN: CAN ALKOR

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

ILLUMINATIONS

(FRANSIZCA - TÜRKÇE)

ARTHUR RIMBAUD

FRANSIZCA ASLINDAN ÇEVİREN: CAN ALKOR

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ
ARTHUR RIMBAUD
ILLUMINATIONS
özgün adı
LES ILLUMINATIONS
fransızca aslından çeviren
CAN ALKOR

Sertifika No: 11213
editör
ALİ ALKAN İNAL
görsel yönetmen
BİROL BAYRAM
grafik tasarım ve uygulama
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
istiklal caddesi, no: 144/4 beyoğlu 34430 istanbul
Tel. (0212) 252 39 91
Fax. (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

Genel Yayın: 1390

Hümanizma ruhunun ilk anlayış ve duyuş merhalesi, insan varlığının en müşahhas şekilde ifadesi olan sanat eserlerinin benimsenmesiyle başlar. Sanat şubeleri içinde edebiyat, bu ifadenin zihin unsurları en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir milletin, diğer milletler edebiyatını kendi dilinde, daha doğrusu kendi idrakinde tekrar etmesi; zekâ ve anlama kudretini o eserler nispetinde artırması, canlandırması ve yeniden yaratmasıdır. İşte tercüme faaliyetini, biz, bu bakımdan ehemmiyetli ve medeniyet dâvamız için müessir bellemekteyiz. Zekâsının her cephesini bu türlü eserlerin her türlüsüne tevcih edebilmiş milletlerde düşüncenin en silinmez vasıtası olan yazı ve onun mimarisi demek olan edebiyat, bütün kütlenin ruhuna kadar işliyen ve sinen bir tesire sahiptir. Bu tesirdeki fert ve cemiyet ittisali, zamanda ve mekânda bütün hudutları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi milletin kütüpanesi bu yönden zenginse o millet, medeniyet âleminde daha yüksek bir idrak seviyesinde demektir. Bu itibarla tercüme hareketini sistemli ve dikkatli bir surette idare etmek, Türk irfanının en önemli bir cephesini kuvvetlendirmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esirgemiyen Türk münevverlerine şükranla duyguluyum. Onların himmetleri ile beş sene içinde, hiç değilse, devlet eli ile yüz ciltlik, hususi teşebbüslerin gayreti ve gene devletin yardımı ile, onun dört beş misli fazla olmak üzere zengin bir tercüme kütüpanemiz olacaktır. Bilhassa Türk dilinin, bu emeklerden elde edeceği büyük faydayı düşünüp de şimdiden tercüme faaliyetine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiçbir Türk okuru için mümkün olamıyacaktır.

23 Haziran 1941

Maarif Vekili

Hasan Âli Yücel

ILLUMINATIONS

TUFANDAN SONRA

Tufan anısı yatışır yatışmaz, bir tavşan evliya otları, kıpır kıpır çan çiçekleri içinde durdu, gökkuşağına yakardı örümceğin ağları arasından.

Ah değerli taşlar, saklanan – bakıp duran çiçekler daha şimdiden.

Pis ana sokakta kasap tezgahları kuruldu; bakır oymalarda gibi yukarıya kat kat yığılmış denize çektiler kayıkları.

Kan aktı Mavi Sakalın orda. – tanrının mühürüyle camları sararttığı cambazhanelerde, mezbahalarda. Süt ve kan aktılar.

Kunduzlar yuva kurdu hep. Fincanlar tüttü kahvehanelerde.

Daha suları damlayan büyük cam evde eşsiz imgelere baktı yaslı çocuklar.

Bir kapı çarptı; köy alanında çocuk savurdu kollarını şakır şakır sağnak altında, – fırıldaklar, tüm yörenin rüzgâr gülleri oyunu anladılar.

Bayan *** Alplere bir piyano yerleştirdi. Ayin ve ilk bağlaşımlar yüzbinlerce sunağında kutlandı Katedral'in.

Kervanlar yola düzüldü. Allak bullak olmuş kutup gecesiyle buzlar içinde kuruldu Splandid-Otel.

O günden beri, kekik çöllerinde cıvıldaşan çakalları işitti Ay – ve tahta kunduralı çoban şiirlerini, meyve bahçelerinde gıcırdayan. Sonra tomurcuklanmış, mor ulu ormanda Eucharis baharın geldiğini söyledi bana.

Fışkır, ey göl; – Köpük, köprülerden ak, ormanlar üzerinden aş; – kara çuhalar, erganunlar, şimşekler, gökgürültüleri,

yükselin, yürüyün; – Sular ve hüzünler, yükselin, getirin Tufanları yeniden.

Çünkü onlar dağılalı bir can sıkıntısı ki... – Ah değerli taşlar, gömülen; açılmış çiçekler! – Ve Ece, çömleği içinde korları ateşleyen Büyücü Kadın bildiğini asla bize anlatmak istemeyecek, bizlerin bilmediğini.

ÇOCUKLUK

I

O put, kara gözlü, sarı perçemli, ne evi var ne yurdu, daha soylu o Meksika, Flaman masalından, ülkesini sorarsan çiğ yeşil ve gökmavisi, – şimdi koşuyor gemisiz dalgaların Keltçe, Yunanca, İslavca yaban adlar taktığı kumsallarda.

Ormanın sınırında – düş çiçekleri çınlar, çatlar, pırıldar, – turuncu dudaklı kız çayırlardan kaynayan duru tufan içinde bağdaş kurup oturmuş; çıplaklık, ebemkuşaklarının, biteyin, denizin gölgeledikleri, içinden geçtikleri, giydirdikleri.

Fırdönen kadınlar denize komşu taraçalarda; dev anaları, saraylı kızlar, o arap dilberler yeşilimsi yosun içinde; mücevherler ayakta, kaygan toprağı üstünde koruların, buzu çözülmüş bahçelerin, – genç analar, bacılar, bakışları eski yolculuklarla dolu; o hanım sultanlar, kurumlu mu kurumlu; buranın yabancısı o küçük kızlar; tatlı bir mutsuzluk içinde birileri.

Ne sıkıntı, “sevgili beden” ve “sevgili yürek” çağı!

II

İşte ölü kızcağız, gül fidanları arkasındaki. – Ölmüş ana, gencecik, basamaktan iniyor. – Yeğenin arabası bağırıyor kum üstünde. – Oğlan kardeş (Hint ellerinde olan!), şurada, batan güneşe karşı karanfil çayırında. – Çoktan gömülmüş yaşlılar şebboylarla dolu surlarda, dimdik.

Bir yığın altın yaprak kuşatır generalin evini. Güneye gitmişler evcek. – Kızıl yolun sonunda boş hana varırsın. Satılık şato işte, pancurları sökülmüş. Papaz götürmüş olacak kilisenin anahtarını. Bekçilerin kaldığı kulübeler ıpıssız, parkın çevresinde. Çit öyle yüksek ki, hışırdayan

ağaç dorukları görünüyor yalnız. Görülecek birşey de yok zaten içerde.

Çayırlar yeniden yükseliyor horozsuz, örssüz köylere. Su bendi açılmış. Ey haç dikili tepeler – ey çöl değirmenleri, adalar, tınazlar!

Büyülü çiçekler vızıldıyordu. Ağır ağır sallıyordu onu bayırlar. Masalımsı güzellikte hayvanlar geziniyordu ortalıkta. Sıcak gözyaşlarının bengiliğinden yapılmış engin deniz üzerinde bulutlar yığılıyordu.

III

Ormanda bir kuş var, şarkısı durdurur seni; yüzün kızarır.

Bir saat var, çalmayan.

Bir çukur var, içinde ak hayvanlar yuvası.

İnen bir katedral, yükselen bir göl var.

Küçük bir araba var korulukla bırakılmış, ya da şeritlerle süslü, patikadan aşağı salıverilmiş.

Bir minik oyuncular topluluğu var giyimli kuşamlı, orman kıyısınca giden yolda gördüğün.

En sonunda, acıkıp susamışsan, seni kovalayan biri var.

IV

Ben taraça üzerinde yakaran ermişim, hayvanlar yayılırken Palestina denizine dek.

Karanlık koltukta oturan bilginim ben. Dallarla yağmur çarpar okuma odasının penceresine.

O bodur ağaçlar arasındaki yolda yürüyen benim; su bendinin uğultusu ayak sesimi örtüyor. Uzun uzun

bakıyorum karasevdalı altın akıntısına batan günün.

Engin denize açılan mendirekte bırakılmış çocuk ben olmalıyım, o oğlancık, alnı göğe değen, ağaçlık yolda.

Patikalar çetin. Katırtırnağı örtmüş tepecikleri. Yaprak kıpırdamıyor. Nasıl uzak şimdi kuşlar, pınarlar. Dünyanın sonudur varacağın yer, böyle gidersen.

V

Artık kiralasınlar bana bu gömütü, içi kireç sıvalı, çimentodan kabartma çizgilerle, – uzak mı uzak, yerin altında.

Dirseğimi dayamışım masaya; lamba pırıl pırıl aydınlatıyor enayice tekrardan okuduğum bu günceleri, bu ilgimi çekmeyen kitapları.

Yeraltı odamın çok yukarısında evler kök salıyor. Sis bürüyor her yanı. Çamur kızıl ya da kara. Koskocaman kent, sonsuz gece!

Daha alçakta lağımlar var. Yanlardaysa yerkürenin yoğunluğu sadece. Ateş kuyuları belki, o masmavi uçurumlar? Belki de o bölgelerde raslaşır aylarla kuyruklu yıldızlar, denizlerle masallar.

Acılık çağlarında gökyakut ve maden yuvarlar tasarlarım kendi kendime. Suskunun ustasıyım ben. Ama neden sararsın o bodrum penceresi tonozun bir köşesinde?

MASAL

Bir hakan varmış, kendini hepten o aşağılık hayır işleri uğruna tükettiği için öfkelenirmiş. Şaşırtıcı devrimler bekliyormuş sevgide; cariyelerinin göz alıcı süslerle, göğün bağışlarıyla daha bir güzelleşmiş bu işveler ötesinde birşeyler verebileceklerini seziyormuş. Doğruyu görmekmiş dilediği hep, özül isteğin, özül doyuşun çağını. İsterseniz hak yolundan sapış deyin, dileği buymuş işte. Hiç değilse, yabana atılmaz bir gücü varmış insanlar üzerinde.

Elinden geçen bütün kadınları öldürtmüş: Ne yıkım güzellik bahçesi için! Satırın altında hepsi onu kutsamışlar. Artık yenilerini çağırtmamış. – Gene çıkıp gelmiş kadınlar.

Av dönüşü ya da şölen sonunda hepsini öldürmüş yanında gezenlerin. – Hepsi gelmiş gene ardından.

Eğlenirmiş az bulunur hayvanları boğazlayarak. Sarayları yaktırırmış. İnsanlara saldırıp parça parça doğrarmış. – Ama gene yerindeymiş insan kalabalığı, altın damlar, güzel hayvanlar.

İnsan yakıp yıkmayla esriyebilir mi hiç, gençleşebilir mi kan dökerek! Halk sızıldanmamış bile. Kimse çıkıp da ona bir yol göstermemiş.

Bir akşam mağrur mağrur sürüyormuş atını. Anlatılmaz, nerdeyse ağza alınmaz güzelliğiyle bir cin çıkıvermiş karşısına. Yüzünde, duruşunda herşeyi kuşatan bereketli bir sevginin, sözle söylenmez, nerdeyse dayanılmaz bir mutluluğun muştusu varmış. Derler ki, o özül sağlık içinde kaynaşıp gitmişler hakanla cin. Bunun üzerine nasıl olur da ölmezlerdi? O halde beraberce ölmüşler.

Ama hakan yaşlanıp eceliyle ölmüşmüş sarayında. O cin hakandan başkası değilmiş çünkü.

– Daha duyamıyoruz tılsımlı musikiyi.

GÖSTERİ

Herifler sağlam mı sağlam. Birçoğu sömürmüş sizin dünyalarınızı. Herşeyleri var, acele etmiyorlar parlak yeteneklerini, bulunçlarınız üstüne deneyimlerini uygulamaya koymak için. Ne olgun tipler! Boş gözlerle, yaz gecesini andıran, kızıl ve kara, üç renk, altın yıldız kakmalı çelikten; çarpılmış suratlar, kurşunî solgun benizler, yangına uğramış; kısık sesle maskaralıklar! Acımasız yürüyüşü sahte görkemin! – Aralarında gençler var, – ne gözle bakarlardı Cherubino'ya? – sesleri korkutucu, tekin değiller. İğrenç, rüküş kılıklara sokup kente yolluyorlar onları, caka satsınlar diye.

O en zorlu cenneti kudurmuş yüz göz şaklabanlığının! Sizin Fakir'lerinizle, sahnelerdeki öbür soytarılıklarla karşılaştırılmaz bile. Kötü düş beğenisiyle yakıştırılmış kıyafetlerde acıklı aşk serüvenleri oynuyorlar, tragedyalarını çapulcuların, ruhanî yarı tanrıların, ki tarih ve dinler öylelerini hiç görmemiş. Çinliler, Hotantolar, çingeneler, bönler, sırtlanlar, Moloh'lar, bir zamanki bunamalar, uğursuz cinler, onlar halkın tuttuğu, anadan görme numaraları hayvanca duruşlarla, sevecenliklerle kotarıp sunuyorlar. Yeni oyunlar da yorumlayabilirler, duygusal nağmeler de. Hepsi usta hokkabaz, dönüştürüyorlar yer ve kişileri, manyetizma sanatından da yararlanarak. Gözler alev almış, kan şakıyor, kemikler esniyor, gözyaşları dökülüyor, kızıl ince sızıntılar. Alaya alan ya da yılgı saçan oyunları bir dakika ya da aylar boyu sürüyor.

Anahtarı bendedir bu yabanıl gösterinin.

ANTİK

Edalı oğlu Pan'ın! Kır çiçekleriyle, böğürtlenlerle taçlanmış alnının çevresinde gözlerin, değerli taşlardan, fıldır fıldır. Şarap tortusuyla boyanmış, avurtların çöküyor. Köpek dişlerin ışıldıyor. Göğsün bir kithara'yı andırıyor, çınlamalar dolanıyor sarışın kollarında. Çifte cinsiyetin uyuduğu karnında çarpıyor yüreğin. Geceleri gezmeye çık, usulca devindirerek bu kalçayı, bu ikinci kalçayı, sonra bu sol bacağını.

BEING BEAUTEOUS

Boylu poslu bir güzellik yaratığı kar önünde. Ölüm ıslıkları, boğuk musiki çemberleri bir hayalet gibi kaldırıyor bu tapılası gövdeyi, genişletiyor, titretiyor; görkemli teninde yarılıp açılıyor kıpkızıl, siyah yaralar. Yaşamın has renkleri koyulaşıyor, çözülüyor, dansediyor Görüm'ü çevreleyip şantiyede. Ürpertiler yükseliyor, gürlüyor ve bu olaylardaki çıldırmış öfke tadı, dünyanın arkamızdan, çok uzaklardan güzellik anamıza fırlattığı ölümcül ıslıklarla, boğuk musikilerle karıştığında, – geri geri gidiyor o, dikleniyor. Ah yepyeni, sevdalı bir gövdeye büründü kemiklerimiz.

* * *

Ey külrengi beniz! At kıllarından arma, o billur kollar! Ağaçlarla esintinin çarpışması arasında üstüne çullanacağım top namlusu!

YAŞAMLAR

I

Ey kutsal ülkenin gepgeniş ağaçlık yolları, taraçaları! Kimbilir ne oldu Meseller'i bana açıklayan Brahman? O çağlardan, o yerden, kocamış kadınları bile görüyorum daha! Gümüşten, güneşten zamanları anımsıyorum ırmaklara doğru, omuzumda yoldaşımın elini, sevişmelerimizi ayakta, biberli ovalarda. Bir kırmızı güvercinler sürüsü düşüncemin yöresinde gürlüyor. – Bu sürgünde kendime bütün gökçe yazınların ölmez oyunlarını oynayabileceğim bir sahne kurdum. Duyulmamış zenginlikler gösterecektim size. Geçmişini gözlüyorum bulduğunuz gömülerin. Arkasından ne gelecek biliyorum. Bilgeliğim kaos kadar hor görülüyor. Ama sizi bekleyen uyuşukluk yanında nedir benim hiçliğim?

II

Benden öncekilerin hepsinden başka türlü artamları olan bir bulucuyum ben; bir musikici hem de, sevginin anahtarı gibi birşeyler bulmuş. Şimdi kurak havalı, kıraç bir toprağın derebeyi olarak heyecanlanmaya çalışıyorum anısıyla o dilenci çocukluğumun, tahta kunduralarla gelişimin, çekişmelerin, dört beş dulluğun, sağlam kafamın beni akranlarıma uymaktan alıkoyduğu alemlerin. Tanrısal sevinçten bir zamanki payıma acınmıyorum: Ürkünç şüpheciliğim beslenip serpiliyor kuru havasında bu sert toprağın. Ama bu şüphecilik bundan böyle uygulanmaz olduğu için, üstelik ben de yeni bir derde düştüğümden, – çok hayın bir deli olup çıkacağım sanırım.

III

On iki yaşımda beni kapadıkları bir tavanarasında dünyayı tanıdım; kafamda canlandırdım insanlık güldürüsünü. Tarihi

belledim bir şarap mahzeninde. Bir kuzey kentinin gece şenliklerinde eski ressamların bütün kadınlarıyla karşılaştım. Bana eski çağ bilimlerini öğrettiler bir izbe ara sokağında Paris'in. Baştan başa doğunun kuşattığı eşsiz bir konutta koskoca yapıtımı tamamladım; yüce yalnızlığımı geçirdim orada. Mayaladım kanımı. Ödevim bağışlandı. Artık bunu düşünmemeli bile. Ötedünyalığım ben gerçekten; göreceğim bir iş yok burada.

KALKIŞ

Yeterince görülmüş. Her yörede görüm karşımıza çıktı.

Yeterince yaşanmış. Kentlerin uğultusu, akşamla, güneşte, her zaman.

Yeterince tanışılmış. Durduğu anlar yaşamın. – Ey uğultular, görümler!

Kalkış, yeni tutkunluklar, yeni sesler eşliğinde!

KRALLIK

Güzel bir sabah, halkı pek yumuşak huylu bir ülkede, kurumlanan bir erkek ve bir kadın kent alanında bağırıyordu: “Kraliçe olmasını istiyorum, ey dostlar!” “Kraliçe olmak istiyorum!” Gülüyor, titriyordu kadın. Öbürü dostlarına vahiyden söz ediyordu, başarılmış sınavdan. Karşılıklı kendilerinden geçiyorlardı.

Gerçekten de hükümdar oldular, evlerin al tentelerle donandığı bütün bir sabah, palmiye bahçelerinden yana gezindikleri bütün bir öğle sonu.

BİR US’A

Parmağının davula bir fiskesiyle tüm sesler boşanıyor, yeni uyum başlıyor.

Yeni insanın kalkması, yola düşmesidir senin bir tek adımın.

Başını o yana çeviriyorsun: Yeni aşk! Başını bu yana çeviriyorsun, – yeni aşk!

“Nasibimizi değiştir, kalburdan geçir âfetleri, en başta zamanı” diye şakıyor sana bu çocuklar. “Nerede olursan ol, yücelt talihimizin, adaklarımızın altında yatanı” diye yakarılıyor.

Ezelden beri gelmiş, her yöreye gideceksin buradan.

SARHOŞLUK SABAHI

Ey kendi İyi'm, kendi Güzel'im! İşitince sürçmediğim tüyler ürpertici borazan! Perilik sehpa! Yaşasın, görülmemiş yapıtla eşsiz beden için, ilk kez olarak. Çocukların gülüşüyle başladı bu, gene onunla bitecek. Bu ağu bütün damarlarımızda kalacak, borazan susup da yine eski uyumsuzluğa dönsek bile. Ah, nasıl haketmişiz bu işkenceyi şimdi! Hırsla toplayıp yığalım yaratılmış ruhumuzla bedenimize verilen o insanüstü sözü: O sözü, o deliliği! İnceliği, bilgeliği, sertliği! Söz verilmişti bize, bilgi ağacı gölge içine gömülecek, zorbaca namusluluk buradan sürülecekti, arık sevgimizi yaşayalım diye hep. Kimi tiksintilerle başladı bu; şimdiyse – o bengiliği hemen kavrayamadığımızdan – şimdiyse bir kokular bozgunuyla bitiyor.

Çocuk kahkahaları, kölelerin çekinişi, kızoğlankızların ağırbaşlılığı, çevremde ürkünçlüğü nesnelerin, biçimlerin, hepinizi kutsuyorum bu uyanıklığın anısıyla. Hepten kabasabalıkla başlıyordu bu; alevden ve buzdan meleklerle bitiyor işte.

Ey kısa sarhoşluk nöbeti, kutsal! Tek o maske bile olsa bağışladığın bize. Ey yöntem! Seni olumluyoruz. Unutmadık, daha dün her bir çağımızı yücelttiğini. Ağuya inancımız var. Yaşamımızı her an vermesini biliyoruz bütün bütüne.

İşte ESRARKEŞLER çağı!

TÜMCELER

Şu dünya iki çift şaşkın gözümüz için bir kara koruluk olunca yalnız, – bir kumsal iki ayrılmaz çocuk için, – ezgilerle dolu bir ev duru sevgimiz için, – seni bulacağım o zaman.

Hele yeryüzünde kimsecikler kalmasın bir ihtiyardan başka, sessiz, güzel, “duyulmamış zenginlikler” içinde, – o zaman seninim bütün bütüne.

Birer birer yaşayayım tüm anılarını, bir ben olayım seni kıskıvrak bağlayabilen, – o gün boğacağım seni.

* * *

Çok güçlü olduğumuz an, – gerileyen kim? Çok neşelenince, – kim artık gülünç olan? Çok hayınlaştığımız zaman, – bizi neyleyecekler?

Takıp takıştırın, gülüp oynayın. Sevgiyi kapı dışarı etmek gelmez elimden.

* * *

Ucube kız, dilencilik yoldaşım! Nasıl umurunda değil bu zavallı kadınlar, bu ırgatlar, benim sıkıntılarım. Gel, çekilmez sesinle katıl bize; sesin, tek övücüsü bu alçak umutsuzluğun!

* * *

Bulutlu bir temmuz sabahı. Havada kül tadı var; – ocakta bir yaş odun kokusu, – suya bastırılmış çiçekler, – gezinti yerleri, allak bullak olan, – kanallara çiseleyen yağmur tarlalarda, – niye yok şimdiden o günlük kokuları ve oyuncaklar?

* * *

Kuleden kuleye ipler uzattım; pencereden pencereye çelenkler; yıldızdan yıldıza altın zincirler... Dans ediyorum.

* * *

Aralıksız tütüyor yüksekte gölet. Hangi büyücü kadın ak ışığına karşı dikilecek batan güneşin? Hangi mor yapraklanış yağacak?

* * *

Halkın paracıkları kardeşlik bayramlarında eriyip giderken, pembe ateşten bir çan çalıyor bulutlarda.

* * *

Bir hoş çini mürekkebi tadı uyandırarak yağıyor kara bir toz gecemin üzerine sessizce. – Alevini kısıp asma lambanın, yatağa atıyorum kendimi; yüzüm gölgeye dönük, hep sizleri görüyorum, kızlarım, ecelerim!

İŞÇİLER

Ah bu sıcak sabahı şubat ayının! Vakitsiz lodos gelip uyandırdı saçmasapan yoksulluğumuzun anılarını, genç sefaletimizi.

Henrika’nın üzerinde pamukludan, beyaz ve kahverengi damalı, herhalde geçen yüzyılın modası bir etek, kurdelalı bir başlık ve ipekli bir şal vardı. Yas kılığından bile dokunaklıydı bu. Dolaşmaya çıkmıştık kenar mahallelerde; lodos tarumar olmuş bahçelerin, kurumuş çayırların tüm iğrenç kokularını azdırıyordu.

Karımı benim kadar yormuyor olmalıydı bunlar. Yüksekçe bir patikada geçen ayki sel basmasından kalmış bir su birikintisinde bana mini mini balıkları gösterdi.

Patikalar boyunca, çok uzaklarda kent izliyordu bizi dumanıyla, tezgahlarının uğultusuyla. Ey öteki dünya, gökyüzünün kutsadığı konut, gölgelikler! Lodos anımsatıyordu bana talihsiz olaylarını çocukluğumun, yazla gelen umutsuzluklarımı, benden yazgımın her zaman esirgemiş olduğu korkunç boyutlarda güç ve bilgiyi. Hayır! Hep nişanlı öksüzler kalacağımız bu cimri ülkede yazı geçirmeyeceğiz. Bu sertleşmiş kol artık sevgili bir görüntüyü ardından sürüklesin istemiyorum.

KÖPRÜLER

Külrengi billur gökler. Acayip bir çizi, köprülerden: Kimi düz, kimi kıvrık; kimi de var bunlarla eğik açılar yapan; hep yineleniyor bu figürler kanalın öbür aydınlanmış çevrelerinde; ama hepsi öylesine uzun ve hafif ki, kubbelerle dolu kıyı alçalıp siliniyor. Duvar yıkıntıları var daha kimi köprüde. Direkler, işaretler, ipince korkuluklar taşımakta kimisi. Birleşip akıyor minör uygular. Teller yükseliyor yamaçtan. Kırmızı bir yelek seçiliyor orada; belki başka çalgılarla giysiler de var. Herkesin bildiği havalar mı bunlar, derebeyi konserlerinden parçalar mı, kalıntıları mı yoksa ulusal marşların? Su külrengi ve mavi, bir körfez gibi geniş.

Ak bir ışın gökyüzünden inerek yok ediyor bu güldürüyü.

KENT

Gelip geçici, pek de hoşnutsuz olmayan sakiniyim bir metropolün, modern sayılan, çünkü evlerinin döşenmesinde ve dış görünüşünde olsun, kent planında olsun, tüm bildik beğenilerden kaçınılmış. Burada bir tek boş inanç anıtının izine rastlamazdınız. Töreyle dil en yalın biçimlerine indirgenmiş, nihayet! Birbirini tanımaya gereksinme duymayan bu milyonlarca insanın eğitim, meslek ve yaşlılıkları öyle benzeşiyor ki, çılgın istatistiklerde kıta halkları için saptanandan kaç kat kısa olmalı bu yaşam süreci. Nitekim penceremden nasıl görüyorsam yeni hayaletlerin koşuşturduğunu o hiç kalkmayan, yoğun kömür dumanı arasında, – orman gölgemiz bizim, yaz gecemiz! – yeni öç tanrıçaları, kır evimin önünde, benim yurdum, bütün kalbim, çünkü burada herşey bunu andırıyor, – gözyaşı olmayan ölüm, hamarat kızımız ve hizmetçimiz, – bir umutsuz Aşk ve güzel bir Cürüm sokağın çamurunda cıvıldayan.

TEKERLEK İZLERİ

Yaz şafağı sağda, parkın bu köşesinde yaprakları, sisleri, sesleri uyandırıyor. Soldaki bayırların mor gölgesindeyse sayılmaz hızlı tekerlek izleri ıslak yolun. Peri gösterileriyle bir geçit. Öyle de: Arabalar tıklım tıklım, ağaçtan yontulmuş yaldızlı hayvanlarla, gemi direkleriyle, alacalı bulacalı yelken bezleriyle, o dört nala koşan yirmi tane benekli sirk beygirinin ardında. Çocuklar, adamlar en şaşkınlık verici hayvanlara binmişler; – yirmi taşıt, kabartmalı, bayraklarla, çiçeklerle donanmış, bir zamanın saltanat arabaları gibi ya da masallardan çıkma, dışmahallelerde bir çoban komedisi için allanıp pullanmış çocuklar; – tabutlar bile geçiyor, abanoz rengi sorguçlarını kaldırmış o gece koyusu gölgelikler altında, tırıs giden büyük, mavi ve kara kısrakların çektiği.

KENTLER

Kentler, şu gördüklerin! İşte şu düş dağları, Alleghany'ler, Lübnan'lar hep bu ulus için yükselmiş! Görünmez makaralarla raylar üzerinde billur, ahşap kulübeler gidip geliyor. Dev yontular ve bakır palmiyelerle çevrili o eski yanardağ ağızları gürlüyor tatlı tatlı ateş içinde. Kulübeler ardına asılı kanallarda sevdalı şenlikler yankılanıyor. Çan seslerinin avı çınlıyor boğazlarda. Dev şarkıcı loncaları koşarak geliyor, dorukların ışığı gibi pırıl pırıl yanan giysilerle, sancaklarla. Taraçalarda, yarlar ortasında Roland'lar yiğitlik havaları çalmakta. Uçurumların yaya köprülerinde, hanların damında gökyüzünün sıcaklığı bayraklarla süslüyor direkleri. Tanrılaştırmaların çöküşü erişiyor o yüksek bölgelere, meleğimsi at-kadınlar çığlar içinde koşuşurken. En yüksek dağ sırtının düzeyi üstünde Venüs'ün ölümsüz doğuşuyla bulanmış bir deniz, musiki derneklerinin donanmalarıyla, incileriyle, değerli kabukların uğultusuyla yüklü, – o deniz ara sıra kararıyor öldürücü gürlemelerle. Taslarımız, silahlarımız büyüklüğünde çiçeklerden bir ekin böğürüyor yamaçlarda. Kıpkızıl, süt rengi rubaları içinde periler alay alay çıkmakta sel çukurlarından. Yukarda, ayakları çağlayan ve dikenlere gömülmüş, geyikler memelerini emiyor Diana'nın. Dışmahalle Bakkha'ları hıçkırıyor; ay yanıyor, uluyor. Venüs demircilerin, keşişlerin mağaralarına giriyor. Gözetleme kulelerinde çanlar ulusların özlemini şakımakta. Bilinmeyen musiki tınlıyor kemik şatolardan. Efsaneler gelişiyor; coşkular saldırıyor kasabalara. Boralar cenneti çöküveriyor. Yabanlar tepiniyor gece şenliğinde hiç aralıksız. Bir saatliğine ben de karışıyorum bir Bağdat caddesinin kalabalığı içine. Ortaklıklar, ağır melteme karşı, o yeni çalışmanın sevincini şakıyadursun, ben dolanıyorum, içlerinde kendimizi bulabileceğimiz masalımsı dağ görüntülerinden sıyrılamadan.

Hangi iyi kollar, güzel çağlar bana geri verecek düşlerimin, kıpırtılarımın çıkıp geldiği o bölgeyi?

ÂVÂRELER

Acınası kardeş! Ne dayanılmaz geceler borçluyum ona! “Bu işe canla başla girişmemişim. Eğleniyormuşum onun zaaflarıyla. Sürgüne, köleliğe geri dönecekmişiz benim yüzümden.” Çok acayip bir bahtsızlık, bir masumluk olduğunu düşünüyordu bende; tedirgin edici nedenler gösteriyordu.

Alayla karşılık verirdim o şeytanbilimciye, sonunda sıvışırdım pencereden. Az duyulmuş musiki çalgıcılarının geçtiği kırlar ötesinde yaratırdım gelecek olan gecesel lüksün hayaletlerini.

Sağlıklı olduğu epey tartışılır bu oyalanmadan sonra, bir ot şilteye uzanırdım. Hemen her gece uykuya dalmamla zavallı kardeşin kalkması bir olurdu. Ağzı çürümüş, gözleri yuvalarından fırlamış, – düşünde kendisini nasıl gördüyse! – , beni salona çekip, budalaca kederini ulurdu düşlerinin.

Aslında tüm içtenliğimle söz vermiştim onu yeni baştan güneşin oğlu kılacağıma; sürtüyorduk mağaraların şarabıyla, yolların peksimetiyle beslenip, ben, sabırsız, yeri ve formülü bulmak için.

KENTLER

Resmî Akropolis, modern barbarlığın en devâsâ tasarımlarından da abartılı. Betimlemek olanaksız o donuk gün ışığını, değişmez külrengi gökyüzünden yayılan, imparatorluk şaşaasından binaların, yerdeki hiç erimez kardan. Mimarlığın bilinen tüm harikalarını bir acayip beğeniyle aşırı büyülterek kopyalamışlar. Hampton-Court'un yirmi katı geniş salonlarda resim sergileri geziyorum. Ne resimler! Norveçli bir Nabukadnezar bakanlıkların merdivenlerini yaptırmış. Görebildiğim astlar bile brahman'lardan daha kibirli; o dev anıtlarda korumaların, inşaat görevlilerinin heybetinden titredim. Kapalı alanlar, avlular, teraslar düzenindeki yerleşimle arabacıları devre dışı bırakmışlar. Parklar eşsiz bir sanatla çalışılmış ilkel doğayı sunuyor. Yukarı mahallenin açıklanmaz bölümleri var: Dev şamdanlar sıralanmış rıhtımların arasında, hiç gemi görünmeyen bir boğaz uzanıyor buz taneli mavisiyle. Kısa bir köprü Sainte-Chapelle kubbesinin hemen altında gizli bir kapıya çıkarıyor. Bu kubbe yaklaşık onbeşbin ayak çapında sanatçı yapımı bir çelik iskelet.

Sebze hallerini, sütunları çevreleyen bakır yaya köprülerinin, sahanlıkların ve merdivenlerin kimi yerinde kentin derinliğini kestirir gibi oldum. Bir türlü açıklayamadığım tansık da bu: Akropolis'in yukarısındaki, aşağısındaki öbür mahalleler hangi yüksekliktedir? Çağımızın yabancısı için bilmek olanaksız. Alışveriş merkezi tek biçimde yapılmış bir çember alan, kemerli galerilerle. Dükkan görünmüyor, ama şosenin karı çiğnenmiş; Londra'da bir pazar sabahı gezinenler kadar seyrek üç beş nabab elmastan bir posta arabasına yöneliyor. Kızıl kadife birkaç divan; fiyatları sekizyüz rupi'den sekizbin rupi'ye değişen kutup içkileri sunuyorlar. Bu alanda tiyatro aramayı geçirdiğimde aklımdan, dükkanlarda yeterince karanlık

dramlar oynanıyordur diyorum kendime. Sanırım polis var; ama yasalar öyle garip olmalı ki, buranın serüvencilerini kafamda canlandırmaktan umudu kesiyorum.

Güzel bir Paris sokağı kadar şık, dışmahallenin havası, ışığı başka türlü; avam nüfus birkaç yüz dolayında. Evler orada da izlemiyor birbirini; garip biçimde yitiyor semt kırlara karışıp, Kontluk bölgesine, ormanların ve dev fidanlıkların sonsuz batısını dolduran; vakayinamelerini avlıyor oralarda yabanıl beyzadeler yaratılmış ışık altında.

GECELEMELER

I

Işık dolu dinleniş bu, ne humma, ne bitkinlik; yatakta ya da çayırda.

Dost bu, ne ateşli, ne güçsüz. Dost.

Sevgili bu, ne acı çeken, ne de çektiren. Sevgili.

O dünya, o hava, aramadığım. Yaşam.

– Bu muydu olup biten?

– Düş artıyor yeniden.

II

Kirişler üstüne geri vuruyor ışık. Sıradan bezenmiş odanın iki ucu uyumlu yükselişlerle kavuşuyor. Gececinin karşısına gelen duvar taslardan, pervazlardan, gök şeritleriyle yerbilim olgularından kurulmuş canlı bir dizi. Hızlı, yeğin düş içinde duygulanmış kümeler, her çeşit yaratık her türlü görünüşler içinde.

III

Geceleyin lambalarla halılar hışırdıyor, tekne boyunca ve ara güverte çevresinde dalgalar gibi.

Gece denizi, memelerine benzeyen Amelia’nın.

Duvarlar yarıya dek kaplama; zümrüt rengi danteladan koruluklar içine gece kumruları konuyor.

. . . .

Kara ocağın sacı, gerçek güneşler kumsalda: Ah büyülü kuyular, şafağın tek görünüşü bu kezlik.

GİZEMSİ

Tümseğin yamacında yün giysileriyle dönmekte melekler, çelikten, zümrütten otlaklar içinde.

Alev çayırları ta doruğuna sıçrıyor tepeciğin. Solda, o dağ sırtının toprağı çiğnenmiş bütün öldürülerle, savaşmalarla; bir eğri örüyor bütün yıkımlı gürültüler. Sağdaki sırt gerisindeyse doğunun, ilerleyişlerin çizgisi.

O şerit, tablonun yukarısında, biçimini deniz kabuklarıyla insan gecelerinin dönen ve sıçrayan uğultusundan aladursun,

Yıldızların, göğün, geri kalan evrenin çiçekli hoşluğu tepenin önüne bir sepet gibi inerek, tam yüzümüze karşı, kokulu ve mavi kılıyor uçurumu aşağıda.

ŞAFAK

Kucakladım yaz şafağını.

Daha kıpırtı yoktu önyüzünde sarayların. Ölüydü su. Gölge alanları ayrılmıyordu korunun yolundan. Yürüdüm diri, ılık solukları uyandırarak. Renk renk taşlar baktılar; kanatlar kalktı sessiz.

Serin, solgun ışıltılarla dolu patikada ilk olarak bir çiçek adını söyledi bana.

Güldüm çamlar arasında saçlarını dağıtan sarışın çağlayana. Gümüş rengi dorukta tanrıçayı tanıdım.

O zaman tüllerini kaldırdım birer birer. Ağaçlık yolda böyle sallayıp kollarımı; ovada ele verip onu horoza. Büyük kentte kaçıyordu çan kuleleriyle kubbeler arasında; bense mermer rıhtımlarda bir dilenci gibi koşarak kovalıyordum.

Yolun yukarısında, bir defne korusu yakınında onu sardım yığın yığın tülleriyle; sonsuz gövdesini duydum azıcık. Şafakla çocuk yuvarlandılar korunun dibine.

Uyanışımda öğleydi.

ÇİÇEKLER

Bir altın basamaktan bakınca – ipek sicimler, külrengi tüller, yeşil kadifeler, güneşte tunç misali kararmış o billur tekerler arasında – açtığını görüyorum yüksük otunun, gümüş sırmadan, gözlerden, saçlardan bir kilim üstünde.

Sarı altın külçeleri akik üzerine serpiştirilmiş, maun sütunlar zümrütten bir kubbeyi taşıyan, ak atlastan demetler, ince yakut çubuklar, hepsi çevrelemekte su gülünü.

Kocaman mavi gözlü, kar biçimli bir tanrı gibi, denizle gök mermer taraçalara diri güçlü güllerin sürüsünü çekiyor.

BAYAĞI GECE TÜRKÜSÜ

Bir esinti operamsı gedikler açıyor bölmelerde, – yıpranmış damların tepesini sarsıyor, – sınırlarını siliyor evlerin, ocakların, – karartıyor pencereleri.

Bağlardan aşağı – ayağımı dayamışım orda su oluğuna – hangi çağdan kaldığı bu dışbükey aynalardan, kabartma kapılardan, yusyuvarlak minderlerden yeterince anlaşılan arabayla indim. Cenaze arabası uykumun, yapayalnız gidiyor, bönlüğümün o çoban kulübesi... ve kıvrılıveriyor çiğnenmiş anayolun çimeni üstünde. Yukarda, sağ camın bir özürlü yerinde sönük aysal biçimler, yapraklar, memeler fırdönüyor.

– Kopkoyu bir yeşille bir mavi bürüyor görüntüyü. Bir çakıl yığını yakınlarında atlar koşumdan çözülüyor.

– Islıklar burada çalınacak bora için, Sodom'la Kudüs için, yırtıcı hayvanlarla ordular için.

(– Düş hayvanlarıyla sürücü yeniden o boğucu ormanlarda yola çıkacaklar mı, ipekten pınara beni daldırmak için gözlerime dek?)

– Salacaklar bizi kırbaçlayarak, o çalkantılı sular, saçılmış içkiler arasından köpeklerin ürümesi üstüne...

– Bir esinti siliyor ocağın sınırlarını.

DENİZ GÖRÜSÜ

Bakır, gümüş arabalar, –

Pruvalar, gümüş, çelik, –

Köpükleri dövüyor hep, –

Dikenli kütükleri yerinden oynatıyor.

Fundalığın akıntıları,

Uçsuz bucaksız tekerlek izleri alçalan suyun

Kayıyorlar döne döne doğuya,

Ormanın direklerine doğru,

Sütun gövdelerine doğru

Köşesine ışık burgaçları çarpan dalgakıranın.

KIŞ ŞENLİĞİ

Çağlayan uğulduyor operet kulübelerinin ardında. Menderes boyu meyve bahçelerinde, ağaçlı yollarda çarkıfelelek fişekleri uzayıp gidiyor, – yeşil ve kızılı günbatımının. Horatius'dan çıkma pınar perileri, Ampir döneminin saç modelleriyle. – Sibirya halayları, Boucher'den Çinli kadınlar.

BUNALTI

Olası mıdır, sürekli yıkılmış büyük hayallerim için O beni bağışlatsın, – rahat bir son telafi etsin yoksulluk çağlarını, – bir günlük başarı alnımıza yazılmış beceriksizliğin utancı üstüne uyutsun bizi?

(Ey palmiyeler! Sevgi ve güç! – Sevinçlerden, şan ve ünden daha yüksek! – her biçimde, her yerde – İblis, tanrı, – işte şu kişinin gençliği: Ben!)

Olası mıdır, bilimin peri oyununda gerçekleşenleri, toplumsal kardeşlik akımlarını sevip kucaklamamız, ilk özgürlüğümüzün adım adım yeniden kazandırılması olarak?

Ama bizleri putperest kılan vampir bize bıraktıklarıyla oyalanmamızı buyuruyor, öbür türlü daha da uçuk olmamızı.

Debelenmek yaralarla, bitkinlik veren havada, denizde; işkencelerde, öldürücü suların ve havanın suskusunda; gülen azap içinde, amansız dalgalanan suskusuyla onların.

METRO

Çivit mavisi boğazdan Ossian'ın denizine dek, şarap kızılı göklerin yıkadığı o pembe, turuncu kum üstünde yükselmiş kavuşuyor geniş, billur caddeler, manavlardan alışveriş eden genç, yoksul çiftlerin hemen yerleştikleri. Zenginlikten hiç iz yok. – Kent.

O bozgun, asfalt çölünde; yas içinde Okyanusun çıkardığı en kara, en uğursuz dumandan yapılmış gökyüzü kabarıp gerileyen, alçalan, – o kat kat yığılmış korkunç sis yığınlarıyla kaçışan tolgalar, tekerlekler, kayıklar, sağrılar. – Savaş.

Kaldır başını: Bu eğmeçli ahşap köprü; sona kalmış Samarya bostanları; soğuk gece yelinin kamçıladığı sokak feneri altında alacalı bulacalı maskeler; hışırdayan rubasıyla bön su perisi, ırmağın alt yanında; bezelye fideliğinde kafatasları ışıl ışıl, – ve başka hayal oyunları – kır.

Korulukların anca sığıştığı bu yollar, iki yanları duvar, demir parmaklık; amansız çiçekler, hem biricik yürekler hem derman komayan damasko diye bilinecekler, perilere karışmış soyluların mülkleri Ren ötesinde – Japon, Kızılderili kadınlar, eskilerin musikisini daha duyabilen, – hanlar var, şimdiden kapanmış kapıları, – prensesler var; bir de pek bunalmamışsan yıldız bilimi var – gökyüzü.

Tartıştığınız sabah Onunla ikiniz, bu kar pırıltıları, bu yeşil dudaklar, aynalar, kara bayraklarla mavi ışınlar ve kutup güneşinin bu kıpkızıl kokuları içinde, – gücün.

BARBAR

Günlerden, mevsimlerden, varlıklardan, ülkelerden çok sonra,

Sancak kanlı etten, denizlerin ipeği ve kutup çiçekleri üstünde; (hiçbiri yok onların.)

O eski yiğitlik borazanlarından kurtulmuş, – daha yüreğimize, başımıza saldıran, – eski öldürenlerden uzak,

– Ah sancak kanlı etten, denizlerin ipeği ve kutup çiçekleri üstünde; (hiçbiri yok onların) –

Tatlı dem!

Korlar, kırağı boralarıyla yağan. – Tatlı dem! – Elmas yeli yağmuruyla savrulan bu ateşler, yerin bizim için artık kömürleşmiş yüreğinden. – Ey dünya! –

(İşitilen, koklanan o eski yat boruları ve eski alevlerden uzakta,)

Korlarla köpükler. Musiki, burgaçların dönüşü, buz parçalarının çarpışı yıldızlara.

Ey tatlı dem, ey dünya, ey musiki! Dalgalanan biçimler, ter damlaları, saçlarla gözler, orada. Ak gözyaşları, kaynayan, – ey tatlı dem! – o kadın sesi yanardağların, kutup mağaralarının dibine inen.

Sancak...

TÜM SATIŞ

Burada satılık Yahudilerin satmadığı, ne cürmün, ne de soyluluğun tatmış olduğu, halk yığınlarının o kargışlı sevgisiyle tamusal doğruluğunun hiç bilmedikleri, ne çağın, ne bilimin tanıyacak olduğu şey:

Yeniden duyulan sesler; bütün koro, orkestra güçlerinin uyanışı birlik olup, hepsinin o anda uygulanışı, duyularımızı kurtarmak için biricik fırsat!

Satılık şimdi paha biçilmez bedenler, bilinen ulusların, dünyaların, cinsiyet ve soyların dışında! Zenginlikler, her adımda fışkıran! Sınamadan geçmemiş elmasların satışı!

Satılık şimdi yığınlar için kargaşalık; önü alınmaz doyuş üstün hevesliler için; amansız ecel sofularla sevenler için!

Satılık şimdi barınaklar, göçler, yarışlar, peri oyunları, yetkin rahatlık, bunların çıkardığı gürültü, devinim ve gelecek!

Satılık şimdi uygulanışları hesabın, duyulmamış uyumun sıçrayışları. Kimsenin sezmediği buluşlar, deyimler, – bir anda sizin malınız olan.

O çılgınca, o sonsuz atılış görünmez nurlara, duyulmaz tadınçlara, – onun deli edici gizleri her ayıp için, – ayaktakımı için korkunç neşesi!

Satılık şimdi sesler, bedenler, o söz götürmez, tükenmez bolluk, hiçbir zaman satılmayacak şeyler! Satıcılar daha son kozlarını sürmediler! Yolcularsa öyle çabuk tamamlayamazlar siparişleri.

FAIRY

Helena'ya karşı düzen kurdular kız gibi gölgelerde güzellik suları, kımıldamaz parıltılar yıldızsal susku içinde. Yakıcı yaz sıcağı o dilsiz kuşlara teslim edildi, istenmiş uyuşukluk bir paha biçilmez yas kayığına, – cansız kokuların, ölü sevgilerin koylarında.

Oduncu kızların ezgi saatinden sonra dosdoğru korunun yıkıntısı içinde uğuldayan dereye; çıngırak seslerinden o yankılı koyaklara, bozkırların çığlığına. –

Ürperdi Helena'nın çocukluğu için sık fundalıklar, gölgeler, yoksulların bağrı ve göğün efsaneleri.

Onun gözleri, onun dansı daha da üstün eşsiz ışıltılardan, yıldızlar dünyasının soğuk etkileyişinden, o biricik bezekle biricik saatin tadınçlarından.

SAVAŞ

Çocukken belli gökler görüşümü keskinleştirdi: Tüm karakterlerle biçim aldı yüz çizgilerim. Devinmeye başladı görüngüler. Şimdiyse anların bengi bükümü ve matematik sonsuz beni kovalıyorlar bu dünyada, bir yurttaşın ulaşacağı bütün başarılara katlanarak, saygı görerek o garip çocukluktan ve sınırsız tutkunluklardan. Bir savaş düşlüyorum, haklılığın ya da gücün, mantığı önceden hiç kestirilmez.

Bir musiki tümcesi kadar basit bu.

GENÇLİK

I

Pazar Günü

Matematik ödevine ara verildiğinde, o kaçınılmaz iniş gökyüzünden, anıların ziyareti, ritimlerin toplantısı üşüşüyorlar konuta, kafaya ve tinin dünyasına.

– Bir at, kömür vebasıyla delik deşik dışmahalle çimlerinde kaçıyor, ekili tarlalar ve ağaçlandırmalar boyunca. Acınacak bir dram kadını, dünyanın bir yerinde, olacağı düşünülmez terkedilmişliklerin ardından hıçkırıyor. Fırtınaya susamış Desperado'lar, sarhoşluğa, yaralara. Irmak boylarında ilentileri boğuyor küçük çocuklar.

Çalışmamıza dönelim, yığınlarda birikip kabaran yok edici işin uğultusuyla.

II

Sone

Normal yapılı adam, tenimiz meyve bahçesinde sarkan bir yemiş değil miydi, ey daha çocuk günler, gövdemiz saçıp savrulacak bir hazine, ah sevmek! Tehlike ve güç, Psykhe için? Yeryüzünün yamaçları verimliydi prenslerden, sanatçılardan yana; kökenimiz ve ırkımız cürümlere, yaslara güdüyordu bizi: Dünya, sizin talihiniz, sizin tehlikeniz. Ama şimdi, bu ödev tamamlandığında, sen ve tasarıların, sen ve sabırsızlıkların, bundan böyle sizin dansınız, sizin sesiniz, belirlenmemiş, hiç de zorlanmamış, nedeni olsa da bir çift buluş ve başarı olayının, kardeş ve saygılı insanlıkla o imgesiz evrende; – gücün, hakkın yansıttığı dans ve ses, değerleri anca şimdi anlaşılan...

III

Yirmi Yaş

Öğretici sesler sürgüne gitmiş... Cinsel saflık acı biçimde bastırılmış... Adagio. Ah, delikanlılığın sonsuz bencilliği, çabalayan iyimserlik: Dünya nasıl çiçek doluydu bu yaz! Esintiler ve biçimler, ölmekte olan... Bir koro, güçsüzlüğü, yokluğu dindirmek için! Camlardan bir koro, gecesel ezgilerle... Gerçekten de avlanacak birazdan sinirlerimiz.

IV

Ermiş Antonius'un sınanmasındasın daha. Dizginlenmiş isteğin taşkın sevinci, çocuksu gururun kasılmaları, bir çökme, bir ürkü. Ama koyulacaksın sonunda bu çalışmaya: Koltuğunu kuşatacak mimarlığın, uyum bilgisinin tüm olanakları. Hiç beklenmedik, yetkin varlıklar deneylerin için gelip sunacaklar kendilerini. Dört bir yandan sana doğru merakla akacak o ağır ihtişamlar, o eski uluslar düş görür gibi. Belleğinle duyuların bundan böyle yaratıcı itilişinin besini olacaklar. Ya dünya, sen çıkınca ne kalacak ondan geriye? Herhalde hiçbir şey şu görünüşlerden.

BURUN

Altın şafak ve ürpertili akşam açığında buluyorlar yelkenlimizi, karşısında bu villanın ve eklentilerinin, Epiros ve Pelopones kadar, büyük Japon adası ya da Arabistan kadar geniş bir burun oluşturan! Tören alaylarının dönüşüyle aydınlanmış tapınaklar; modern kıyı savunmasının görünümleri, göz alabildiğine; kumullar, sıcak çiçeklerle süslü, Bacchus şenlikleriyle; o geniş kanalları Kartaca'nın, ne idüğü belirsiz bir Venedik'den rıhtımlar; Etna'ların cansız püskürmeleri, çiçek ve su çatlakları buzullarda; Almanya'nın kavaklarıyla çevrili yunaklar; acayip parklarda Japon ağaçlarının eğildiği bayırlar; Scarbro' ya da Brooklyn "Royal"leri, "Grand Hotel"ler, kavisli cepheleriyle; ve demiryolları, yamacından geçen, altını oyan, üzerinden aşan bu otel karmaşasının, İtalya, Amerika ve Asya'nın geçmişinde en şık, en devâsâ yapılar arasından seçilmiş, şimdi aydınlatmalarla, içkilerle, ağır meltemlerle dolu pencereleri ve terasları gezginlerin, soyluların kaprislerine açık, izin veriliyor gündüz saatlerinde kıyıların tüm tarantella'larına ve hatta ünlü sanat koyaklarının nakaratlarına harika süslesinler diye Burun Palas'ın cephelerini.

SAHNELER

Uyumunu sürdürüyor Eski Komedya, bölüştürüyor idil'lerini;

Salaş tiyatrolardan bulvarlar.

Bir uzun, ahşap rıhtım, bir ucundan öbür ucuna taşlık bir tarlanın, çıplak ağaçlar altında barbar kalabalığın talim yaptığı.

Kara tüller gerilmiş koridorlarda, fenerlerle, yapraklarla gezenleri adım adım izleyerek,

Gizem oyuncuları kuşlar inip konuyor taştan örülü bir duba köprüsüne, izleyici tekneleriyle kaplı adalar denizinde sallanan.

Flüt ve davul eşliğinde alçalıyor lirik sahneler, modern kulüp salonlarının, eski Doğu'dan odaların çevresindeki çatı katlarında.

Korularla taçlanmış bir amfitiyatronun doruğunda gelişiyor peri oyunu, dalgalanıyor ya da, ses perdelerini değiştiriyor Boiotyalılar için, devinen ulu ağaçların gölgesinde, uzantısında ekili alanların.

Türlere ayrılıyor sahnemizde operet, ateşler galerisine çekilmiş on bölmenin kesiştikleri eksende.

TARİHSEL AKŞAM

Herhangi bir akşam, örneğin, ekonomi dünyamızın iğrençliğinden kurtulup gelse bozulmamış turist, usta bir el uyandırır çayırların klavsenini; iskambil oynanır dibinde gölün, eceler ve gözdeler canlandırıcı aynanın; ermişler, tüller, uyum iplikleri vardır, efsanelerden kalma renk oyunları günbatımında.

Ürperir av alayları ve horda'lar geçerken. Çim tiyatrosuna damlıyordur komedya. Yoksulların, zayıfların şaşkınlığı bu aptal sahnelerde!

Görümünün kölesi, Almanya iskeleler yükseltir aylara doğru; Tatar çölleri aydınlanır; eski ayaklanmalar kaynaşır Göksel İmparatorluk ortasında; solgun ve yassı, bir küçük dünya kurulacaktır, Afrika ve Batı'lar, kayalık merdivenlerden, koltuklardan. Sonra bildik denizler ve geceler balesi, beş para etmeyen bir kimya, çekilmez musikiler.

Hep aynı kentsoylu büyü, posta arabasının bizi indireceği her noktada! En ilkel fizikçi duyar, bundan böyle katlanmanın olanaksızlığını bu kişisel atmosfere, gövdesel pişmanlıkların sisine, ki başlı başına elemdir tanı koymak.

Hayır, etüv'ün ânı bu an, buharlaşmış denizlerin, yeraltında yangınların, koparılıp götürülmüş gezegenin, tutarlı soykırımların, Kutsal Kitap'ta ve Yazgı Tanrıçaları'nca o denli az kötü niyetle haber verilmiş kesinlikler, ciddi adama düşüyor dikkatle izlemek. – Her durumda bir efsane olmayacak sonuçları.

BOTTOM

Büyük kişiliğim için çok çetindi ya gerçek, yine de kendimi hanımımın evinde buldum; külrengi mavi, iri bir kuş olmuşum, kanatlarını akşam gölgeleri içinde sürüyerek tavanın silmelerine doğru havalanan.

O tapılası mücevherlerini, teninin başyapıtlarını taşıyan yatağın ayakucunda diş etleri mosmor, göğsünün kılları üzüntüden ağarmış bir ayı azmanı oldum, gözlerim konsoldaki billur, gümüş takımlarda.

Gölge oldu, bir yanar akvaryum oldu herşey.

Sabahleyin – kavgacı temmuz şafağıyla – çıktım kırlara: Koca eşek, anırarak, derdimi sopa gibi sallayarak koştum öyle, ta yöreden Sabin kızları gelip kendilerini göğsüme atıncaya dek.

H

Bütün canavarlıklar Hortense'ın amansız tavırlarını zorlayıp bozmakta. Sevisel işleyiştir onun yalnızlığı; yorgunluğu o sevdalı etkinlik. Gözetim altında geçen bir çocukluk boyunca, uzun çağlar ulusların ateşli sağlık bilimiydi o. Yoksulluğa her zaman açık kapısı. Orada şimdiki varlıkların törelliği onun tutkusunda ya da eyleminde çözülür gider. – Ey korkunç ürpertisi toy sevgilerin, kanlı döşemelerde, pırıltılı gaz alevi altında! – Haydi bulun Hortense'ı.

DEVİNİM

Yalpalı devinim, çavlanların sarp yamaçları boyunca,
Kıç bodoslamasında anafor,
Rampanın çabukluğu,
Olağanüstü verdisi akarsuyun,
Duyulmamış ışıklar ve kimyasal yenilik
Arasından geçiriyorlar yolcuları,
Koyağın hortumlarıyla kuşatılmış,
Deniz akıntısıyla.
Dünyayı fethetmeye çıkanlar bunlar,
Kişisel, kimyasal talihin ardındalar;
Spor ve konfor onlara eşlik ediyor;
Yanlarında götürüyorlar eğitimini
Irkların, sınıfların, hayvanların, bu gemide
Dinginlik, başdönmesi
Tufan ışığı altında, etüd
Akşamlarında, korkunç.
Çünkü bu aygıtlar, kan, çiçekler ve ateş ve mücevherler
arasında konuşmalarından,
Bu tutulmaz teknedeki hummalı hesaplardan görülüyor
– Devindirici su yolu ötesinde bir bent gibi yuvarlanarak
Canavarca, aralıksız aydınlanarak, – onların birikimleri;

Onlar kaptırmış gidenler uyumsal esrimeyle,
Kahramanlığıyla kâşiflerin.
Beklenmedik atmosfer olayları sırasında,
Genç bir çift Nuh’un gemisinde başbaşa kalıyor çekilip,
– Eski yabanlık mıdır burada bağışlanan? –
Şarkı söylüyor, nöbete duruyor.

SOFULUK

Hemşirem Louise Vanaen de Voringhem’e: – Kuzey Denizi’ne dönük mavi takkesi. – Batan gemidekiler için.

Hemşirem Léonie Aubois d’Ashby’ye. Öf! Yaz çimeni, pis kokan, vızıldayan. – Analarla çocukların humması için.

Lulu’ya – şeytan kadın – , seviciler çağından, bir yarım bırakılmış eğitim çağından kalma o dua hücrelerinin tadı damağında. – Erkekler için! Bayan *** ye.

Delikanlılığıma, bir zamanki. Bu ermiş ihtiyara, keşiş, din yayıcısı.

Yoksulluk ruhuna. O pek yüksek papazlar sınıfına.

Bunun gibi, bütün tapınışlara. – öyle bir unutulmaz tapınış yerinde, öylesine olaylar arasında ki, insanın kendini koyuvermesi gerek, bir anlık isteğine ya da büyük ayıbına uyarak.

Bu akşam yüksek buzlar içinde Circeto’ya, balıklar gibi yağlı ve kırmızı gecenin on ayı gibi renk renk aydınlatılmış – (yüreği amberden, kavdan) – , tek yakarışım için, bu gece ülkeleri gibi dilsiz, bu kutup kaosunu bile bastırır zorlu yiğitliklerden önce gelen.

Ne pahasına olursa olsun, bütün havalarla, doğaötesi yolculuklarda bile. – Ama asıl o zaman.

DEMOKRASİ

“Murdar görünüme gidiyor bayrak; taşra ağzı konuşmamız boğuyor trampet sesini.

“Kentlerde en sinik fuhşu besleyeceğiz. Haklı ayaklanmaları bastıracağız kılıçtan geçirip.

“Baharatlı, rehavetli ülkelere doğru! – en canavar sömürünün buyruğunda, sanayicinin ya da askerin.

“Buluşmak üzere, burada, herhangi bir yerde. Gönüllü yazılmış, bizler, kan dökücü felsefemiz olacak; bilim konusunda kör cahil, rahatımıza geldi mi hinoğluhin; şimdiki düzeniyle dünya batsın. Gerçek ilerleme budur. Haydi, yollara!”

CİN

Sevgidir O, şimdiki zamandır, köpük köpük kışa ve yaz uğultusuna açmıştır evi çünkü, O, içecekleri, yiyecekleri arıtan, hızla geçtiğimiz yerlerin büyüsü, insanüstü hazzı durakların. Sevgidir, gelecek zamandır, güç ve aşk, bizim ayakta, öfkeler, üzüntüler içinde, fırtına göğünden ve esrime bayrakları arasından geçişini gördüğümüz.

Aşktır O, yetkin ve yeniden bulunmuş ölçü; tansıklı, hiç beklenmemiş us, – ve bengilik: Ölümcül güçlerin sevilen makinesi. Korkuya kapıldık hepimiz, O’na ve bizlere bağışlanmış ayrıcalıktan: Ey sağlığımızın keyfini çıkarış, atılımı yeteneklerimizin, bencil sevgimiz, tutkumuz O’na karşı, O ki bizleri seviyor sonsuz yaşamıyla...

O’nu çağırıyoruz, yolculuğa çıkıyor... Ve Tapınış çekip gitse, çınlıyor verdiği söz: “Defolsun bu boş inançlar, bu eski gövdeler, bu çiftler, bu çağlar. Batan işte bu dönemdir!”

Kalkıp gitmeyecek O, yeni baştan inmeyecek bir gökyüzünden, gerçekleştirmeyecek kadınların öfkesinden kurtuluşu, erkeklerin neşesinden ve tüm bu günahtan: Hepsi olmuş, çünkü O var ve seviliyor.

Hey soluması O’nun, başları, koşuları: Korkunç hızı yetkinliğin, biçimlerde ve eylemde.

Hey tinin bereketi, sonsuzluğu evrenin!

Gövdesi! düşlenen kurtuluş, yeni şiddetle çatışan inayetin kırılması!

Görünüşü, görünüşü! Tüm eski dizçökmeler ve cezalar kaldırılmış O’nun izinde.

O’nun günü! tınlayan, devinen tüm acıların yok kılınması en yoğun musikiyle.

O’nun adımı! eski istilalardan çok daha büyük göçler.

O ve biz! gurur, o harcanmış sadakalardan çok daha düşünen bizi.

Ey dünya! ve aydınlık şarkısı yeni mutsuzlukların!

Hepimizi tanıdı, sevdi O. Öğrenelim, bu kış gecesi burundan buruna, kargaşalı kutuptan şatoya, kalabalıktan kumsala, bakıştan bakışa, gücümüz ve duygularımız yorgun, O’nu çağırmayı, O’nu görmeyi, O’nu göndermeyi; izlemeyi gelgitler ortasında, kar çöllerinin tepesinde görünüşlerini, soluyuşlarını, gövdesini, gününü.

LES ILLUMINATIONS

APRÈS LE DÉLUGE

Aussitot que l’idée du Déluge se fut rassise, un lièvre s’arrêta dans les sainfoins et les clochettes mouvantes, et dit sa prière à l’arcenciel à travers la toile de l’araignée.

Oh! les pierres précieuses qui se cachaient, les fleurs qui regardaient déjà.

Dans la grande rue sale les étals se dressèrent, et l’on tira les barques vers la mer étagée làhaut comme sur les gravures.

Le sang coula, chez Barbe-Bleue, aux abattoirs, dans les cirques, où le sceau de Dieu blêmit les fenêtres. Le sang et le lait coulèrent.

Les castors bâtirent. Les “mazagrans” fumèrent dans les estaminets.

Dans la grande maison de vitres encore ruisselante les enfants en deuil regardèrent les merveilleuses images.

Une porte claqua, et, sur la place du hameau, l’enfant tourna ses bras, compris des girouettes et des coqs des clochers de partout, sous l’éclatante giboulée.

*Madame*** établit un piano dans les Alpes. La messe et les premières communions se célébrèrent aux cent mille autels de la cathédrale.*

Les caravanes partirent. Et le Splendide-Hôtel fut bâti dans le chaos de glaces et de nuit du pôle.

Depuis lors, la Lune entendit les chacals piaulant par les déserts de thym et les églogues en sabots grognant dans le verger. Puis, dans la futaie violette, bourgeonnante, Eucharis me dit que c’était le printemps.

Sourds, étang; Écume, roule sur le pont et pardessus les bois; draps noirs et orgues, éclairs et tonnerre, montez et roulez; Eaux et tristesses, montez et relevez les Déluges.

Car depuis qu'ils se sont dissipés, oh! les pierre précieuses s'enfouissant, et les fleurs ouvertes! c'est un ennui! et la Reine, la Sorcière qui allume sa braise dans le pot de terre, ne voudra jamais nous raconter ce qu'elle sait, et que nous ignorons.

ENFANCE

I

Cette idole, yeux noirs et crin jaune, sans parents ni cour, plus noble que la fable, mexicaine et flamande: son domaine, azur et verdure insolents, court sur des plages nommées par des vagues sans vaisseaux de noms férocement grecs, slaves, celtiques.

A la lisière de la forêt les fleurs de rêve tintent, éclatent, éclairent, la fille à lèvre d’orange, les genoux croisés dans le clair déluge qui sourd des prés, nudité qu’ombrent, traversent et habillent les arcsnciel, la flore, la mer.

Dames qui tournoient sur les terrasses voisines de la mer; enfantes et géantes, superbes noires dans la mousse vertde gris, bijoux debout sur le sol gras des bosquets et des jardinets dégelés, jeunes mères et grandes sœurs aux regards pleins de pèlerinages, sultanes, princesses de démarche et de costumes tyranniques, petites étrangères et personnes doucement malheureuses.

Quel ennui, l’heure du “cher corps” et “cher cœur”!

II

C’est elle la petite morte, derrière les rosiers. La jeune maman trépassée descend le perron. La calèche du cousin crie sur le sable. Le petit frère (il est aux Indes!) là, devant le couchant, sur le pré d’œillets. Les vieux qu’on a enterrés tout droits dans le rempart aux giroflées.

L’essaim des feuilles d’or entoure la maison du général. Ils sont dans le midi. On suit la route rouge pour arriver à l’auberge vide. Le château est à vendre; les persiennes sont détachées. Le curé aura emporté la clef de l’église. Autour

du parc, les loges des gardes sont inhabitées. Les palissades sont si hautes qu'on ne voit que les cimes bruissantes. D'ailleurs, il n'y a rien à voir là dedans.

Les prés remontent aux hameaux sans coqs, sans enclumes. L'écluse est levée. O les calvaires et les moulins du désert, les îles et les meules.

Des fleurs magiques bourdonnaient. Les talus le berçaient. Des bêtes d'une élégance fabuleuse circulaient. Les nuées s'amassaient sur la haute mer faite d'une éternité de chaudes larmes.

III

Au bois, il y a un oiseau, son chant vous arrête et vous fait rougir.

Il y a une horloge qui ne sonne pas.

Il y a une fondrière avec un nid de bêtes blanches.

Il y a une cathédrale qui descend et un lac qui monte.

Il y a une petite voiture abandonnée dans le taillis, ou qui descend le sentier en courant, enrubannée.

Il y a une troupe de petits comédiens en costumes, aperçus sur la route à travers la lisière du bois.

Il y a enfin, quand l'on a faim et soif, quelqu'un qui vous chasse.

IV

Je suis le saint, en prière sur la terrasse, comme les bêtes pacifiques paissent jusqu'à la mer de Palestine.

Je suis le savant au fauteuil sombre. Les branches et la pluie se jettent à la croisée de la bibliothèque.

Je suis le piéton de la grand’route par les bois nains; la rumeur des écluses couvre mes pas. Je vois longtemps la mélancolique lessive d’or du couchant.

Je serais bien l’enfant abandonné sur la jetée partie à la haute mer, le petit valet suivant l’allée dont le front touche le ciel.

Les sentiers sont âpres. Les monticules se couvrent de genêts. L’air est immobile. Que les oiseaux et les sources sont loin! Ce ne peut être que la fin du monde, en avançant.

V

Qu’on me loue enfin ce tombeau, blanchi à la chaux avec les lignes du ciment en relief, très loin sous terre.

Je m’accoude à la table, la lampe éclaire très vivement ces journaux que je suis idiot de relire, ces livres sans intérêt.

A une distance énorme audessus de mon salon souterrain, les maisons s’implantent, les brumes s’assemblent. La boue est rouge ou noire. Ville monstrueuse, nuit sans fin!

Moins haut, sont des égouts. Aux côtés, rien que l’épaisseur du globe. Peutêtre des gouffres d’azur, des puits de feu. C’est peutêtre sur ces plans que se rencontrent lunes et comètes, mers et fables.

Aux heures d’amertume je m’imagine des boules de saphir, de métal. Je suis maître du silence. Pourquoi une apparence de soupirail blêmiraitelle au coin de la voûte?

CONTE

Un Prince était vexé de ne s'être employé jamais qu'à la perfection des générosités vulgaires. Il prévoyait d'étonnantes révolutions de l'amour, et soupçonnait ses femmes de pouvoir mieux que cette complaisance agrémentée de ciel et de luxe. Il voulait voir la vérité, l'heure du désir et de la satisfaction essentiels. Que ce fût ou non une aberration de piété, il voulut. Il possédait au moins un assez large pouvoir humain.

Toutes les femmes qui l'avaient connu furent assassinées. Quel saccage du jardin de la beauté! Sous le sabre, elles le bénirent. Il n'en commanda point de nouvelles. Les femmes réapparurent.

Il tua tous ceux qui le suivaient, après la chasse ou les libations. Tous le suivaient.

Il s'amusa à égorger les bêtes de luxe. Il fit flamber les palais. Il se ruait sur les gens et les taillait en pièces. La foule, les toits d'or, les belles bêtes existaient encore.

Peuton s'extasier dans la destruction, se rajeunir par la cruauté! Le peuple ne murmura pas. Personne n'offrit le concours de ses vues.

Un soir il galopait fièrement. Un Génie apparut, d'une beauté ineffable, inavouable même. De sa physionomie et de son maintien ressortait la promesse d'un amour multiple et complexe! d'un bonheur indicible, insupportable même! Le Prince et le Génie s'anéantirent probablement dans la santé essentielle. Comment n'auraientils pas pu en mourir? Ensemble donc ils moururent.

Mais ce Prince décéda, dans son palais à un âge ordinaire. Le prince était le Génie. Le Génie était le Prince.

La musique savante manque à notre désir.

PARADE

Des drôles très solides. Plusieurs ont exploité vos mondes. Sans besoins, et peu pressés de mettre en œuvre leurs brillantes facultés et leur expérience de vos consciences. Quels hommes mûrs! Des yeux hébétés à la façon de la nuit d’été, rouges et noirs, tricolores, d’acier piqué d’étoiles d’or; des facies déformés, plombés, blêmis, incendiés; des enrouements folâtres! La démarche cruelle des oripeaux! Il y a quelques jeunes, comment regarderaientils Chérubin? – pourvus de voix effrayantes et de quelques ressources dangereuses. On les envoie prendre du dos en ville, affublés d’un luxe dégoûtant.

O le plus violent Paradis de la grimace enragée! Pas de comparaison avec vos Fakirs et les autres bouffonneries scéniques. Dans des costumes improvisés avec le goût du mauvais rêve ils jouent des complaintes, des tragédies de malandrins et de demi-dieux spirituels comme l’histoire ou les religions ne l’ont jamais été. Chinois, Hottentots, bohémiens, niais, hyènes, Molochs, vieilles démences, démons sinistres, ils mêlent les tours populaires, maternels, avec les poses et les tendresses bestiales. Ils interpréteraient des pièces nouvelles et des chansons “bonnes filles”. Maîtres jongleurs, ils transforment le lieu et les personnes et usent de la comédie magnétique. Les yeux flambent, le sang chante, les os s’élargissent, les larmes et des filets rouges ruissellent. Leur raillerie ou leur terreur dure une minute, ou des mois entiers.

J’ai seul la clef de cette parade sauvage.

ANTIQUE

Gracieux fils de Pan! Autour de ton front couronné de fleurettes et de baies tes veux, des boules précieuses, remuent. Tachées de lies brunes, tes joues se creusent. Tes crocs luisent. Ta poitrine ressemble à une cithare, des tintements circulent dans tes bras blonds. Ton cœur bat dans ce ventre où dort le double sexe. Promènetoi, la nuit, en mouvant doucement cette cuisse, cette seconde cuisse et cette jambe de gauche.

BEING BEAUTEOUS

Devant une neige un Être de Beauté de haute taille. Des sifflements de mort et des cercles de musique sourde font monter, s'élargir et trembler comme un spectre ce corps adoré; des blessures écarlates et noires éclatent dans les chairs superbes. Les couleurs propres de la vie se foncent, dansent, et se dégagent autour de la Vision, sur le chantier. Et les frissons s'élèvent et grondent, et la saveur forcenée de ces effets se chargeant avec les sifflements mortels et les rauques musiques que le monde, loin derrière nous, lance sur notre mère de beauté, elle recule, elle se dresse. Oh! nos os sont revêtus d'un nouveau corps amoureux.

* * *

O la face cendrée, l'écusson de crin, les bras de cristal! le canon sur lequel je dois m'abattre à travers la mêlée des arbres et de l'air léger!

VIES

I

O les énormes avenues du pays saint, les terrasses du temple! Qu’aton fait du brahmane qui m’expliqua les Proverbes? D’alors, de làbas, je vois encore même les vieilles! Je me souviens des heures d’argent et de soleil vers les fleuves, la main de la compagne sur mon épaule, et de nos caresses debout dans les plaines poivrées. Un envol de pigeons écarlates tonne autour de ma pensée. Exilé ici, j’ai eu une scène où jouer les chefs-d’œuvre dramatiques de toutes les littératures. Je vous indiquerais les richesses inouïes. J’observe l’histoire des trésors que vous trouvâtes. Je vois la suite! Ma sagesse est aussi dédaignée que le chaos. Qu’est mon néant, auprès de la stupeur qui vous attend?

II

Je suis un inventeur bien autrement méritant que tous ceux qui m’ont précédé; un musicien même, qui ai trouvé quelque chose comme la clef de l’amour. A présent, gentilhomme d’une campagne aigre au ciel sobre, j’essaye de m’émouvoir au souvenir de l’enfance mendiante, de l’apprentissage ou de l’arrivée en sabots, des polémiques, des cinq ou six veuvages, et quelques noces où ma forte tête m’empêcha de monter au diapason des camarades. Je ne regrette pas ma vieille part de gaieté divine: l’air sobre de cette aigre campagne alimente fort activement mon atroce scepticisme. Mais comme ce scepticisme ne peut désormais être mis en œuvre, et que d’ailleurs je suis dévoué à un trouble nouveau, j’attends de devenir un très méchant fou.

III

Dans un grenier où je fus enfermé à douze ans j’ai connu le monde, j’ai illustré la comédie humaine. Dans un cellier j’ai appris l’histoire. A quelque fête de nuit dans une cité du Nord j’ai rencontré toutes les femmes des anciens peintres. Dans un vieux passage à Paris on m’a enseigné les sciences classiques. Dans une magnifique demeure cernée par l’Orient entier j’ai accompli mon immense œuvre et passé mon illustre retraite. J’ai brassé mon sang. Mon devoir m’est remis. Il ne faut même plus songer à cela. Je suis réellement d’outre tombe, et pas de commissions.

DÉPART

Assez vu. La vision s’est rencontrée à tous les airs.

Assez eu. Rumeurs des villes, le soir, et au soleil, et toujours.

Assez connu. Les arrêts de la vie. O Rumeurs et

Visions!

Départ dans l’affection et le bruit neufs!

ROYAUTÉ

Un beau matin, chez un peuple fort doux, un homme et une femme superbes criaient sur la place publique: “Mes amis, je veux qu’elle soit reine!” “Je veux être reine!” Elle riait et tremblait. Il parlait aux amis de révélation, d’épreuve terminée. Ils se pâmaient l’un contre l’autre.

En effet, ils furent rois toute une matinée, où les tentures carminées se relevèrent sur les maisons, et toute l’après-midi, où ils s’avancèrent du côté des jardins de palmes.

A UNE RAISON

Un coup de ton doigt sur le tambour décharge tous les sons et commence la nouvelle harmonie.

Un pas de toi, c'est la levée des nouveaux hommes et leur enmarche.

Ta tête se détourne: le nouvel amour! Ta tête se retourne, le nouvel amour!

“Change nos lots, crible les fléaux, à commencer par le temps”, te chantent ces enfants. “Elève n'importe où la substance de nos fortunes et de nos vœux”, on t'en prie.

Arrivée de toujours, qui t'en iras partout.

MATINÉE D’IVRESSE

O mon Bien! O mon Beau! Fanfare atroce où je ne trébuche point! Chevalet féerique! Hourra pour l’œuvre inouïe et pour le corps merveilleux, pour la première fois! Cela commença sous les rires des enfants, cela finira par eux. Ce poison va rester dans toutes nos veines même quand, la fanfare tournant, nous serons rendu à l’ancienne inharmonie. O maintenant nous si digne de ces tortures! rassemblons fcrvemment cette promesse surhumaine faite à notre corps et à notre âme créés: cette promesse, cette démence! L’élégance, la science, la violence! On nous a promis d’enterrer dans l’ombre l’arbre du bien et du mal, de déporter les honnêtetés tvranniques, afin que nous amenions notre très pur amour. Cela commença par quelques dégoûts et cela finit, ne pouvant nous saisir surlechamp de cette éternité, cela finit par une débandade de parfums.

Rire des enfants, discrétion des esclaves, austérité des vierges, horreur des figures et des objets d’ici, sacrés soyez vous par le souvenir de cette veille. Cela commençait par toute la rustrerie, voici que cela finit par des anges de flamme et de glace.

Petite veille d’ivresse, sainte! quand ce ne serait que pour le masque dont tu nous as gratifié. Nous t’affirmons, méthode! Nous n’oublions pas que tu as glorifié hier chacun de nos âges. Nous avons foi au poison. Nous savons donner notre vie tout entière tous les jours.

Voici le temps des ASSASSINS.

PHRASES

Quand le monde sera réduit en un seul bois noir pour nos quatre yeux étonnés, en une plage pour deux enfants fidèles, en une maison musicale pour notre claire sympathie, je vous trouverai.

Qu'il n'y ait icibas qu'un vieillard seul, calme et beau, entouré d'un “luxe inouï”, et je suis à vos genoux.

Que j'aie réalisé tous vos souvenirs, que je sois celle qui sait vous garrotter, je vous étoufferai.

* * *

Quand nous sommes très-forts, qui recule? tres-gais, qui tombe de ridicule? Quand nous sommes très méchants, que ferait-on de nous?

Parez-vous, dansez, riez. Je ne pourrai jamais envoyer l'Amour par la fenêtre.

* * *

Ma camarade, mendiante, enfant monstre! comme ça t'est égal, ces malheureuses et ces manœuvres, et mes embarras. Attache-toi à nous avec ta voix impossible, ta voix! unique flatteur de ce vil désespoir.

* * *

Une matinée couverte, en juillet. Un goût de cendres vole dans l'air; une odeur de bois suant dans l'âtre, les fleurs rouies, le saccage des promenades, –la bruine des canaux par les champs, pourquoi pas déjà les joujoux et l'encens?

* * *

J’ai tendu des cordes de clocher à clocher; des guirlandes de fenêtre à fenêtre; des chaînes d’or d’étoile à étoile, et je danse.

* * *

Le haut étang fume continuellement. Quelle sorcière va se dresser sur le couchant blanc? Quelles violettes frondaisons vont descendre!

* * *

Pendant que les fonds publics s’écoulent en fêtes de fraternité, il sonne une cloche de feu rose dans les nuages.

* * *

Avivant un agréable goût d’encre de Chine, une poudre noire pleut doucement sur ma veillée. Je baisse les feux du lustre, je me jette sur le lit, et, tourné du côté de l’ombre, je vous vois, mes filles! mes reines!

OUVRIERS

O cette chaude matinée de février! Le Sud inopportun vint relever nos souvenirs d'indigents absurdes, notre jeune misère.

Henrika avait une jupe de coton à carreau blanc et brun, qui a dû être portée au siècle dernier, un bonnet à rubans et un foulard de soie. C'était bien plus triste qu'un deuil. Nous faisions un tour dans la banlieue. Le temps était couvert, et ce vent du Sud excitait toutes les vilaines odeurs des jardins ravagés et des prés desséchés.

Cela ne devait pas fatiguer ma femme au même point que moi. Dans une flache laissée par l'inondation du mois précédent à un sentier assez haut, elle me fit remarquer de très-petits poissons.

La ville, avec sa fumée et ses bruits de métiers, nous suivait très loin dans les chemins. O l'autre monde, l'habitation bénie par le ciel, et les ombrages! Le Sud me rappelait les misérables incidents de mon enfance, mes désespoirs d'été, l'horrible quantité de force et de science que le sort a toujours éloignée de moi. Non! nous ne passerons pas l'été dans cet avare pays où nous ne serons jamais que des orphelins fiancés. Je veux que ce bras durci ne traîne plus une chère image.

LES PONTS

Des ciels gris de cristal. Un bizarre dessin de ponts, ceux-ci droits, ceux-là bombés, d’autres descendant en obliquant en angles sur les premiers, et ces figures se renouvelant dans les autres circuits éclairés du canal, mais tous tellement longs et légers que les rives, chargées de dômes, s’abaissent et s’amoindrissent. Quelques-uns de ces ponts sont encore chargés de masures. D’autres soutiennent des mâts, des signaux, de frêles parapets. Des accords mineurs se croisent, et filent ; des cordes montent des berges. On distingue une veste rouge, peut-être d’autres costumes et des instruments de musique. Sont-ce des airs populaires, des bouts de concerts seigneuriaux, des restants d’hymnes publics? L’eau est grise et bleue, large comme un bras de mer.

Un rayon blanc, tombant du haut du ciel, anéantit cette comédie.

VILLE

Je suis un éphémère et point trop mécontent citoyen d'une métropole crue moderne parce que tout goût connu a été éludé dans les ameublements et l'extérieur des maisons aussi bien que dans le plan de la ville. Ici vous ne signaleriez les traces d'aucun monument de superstition. La morale et la langue sont réduites à leur plus simple expression, enfin! Ces millions de gens qui n'ont pas besoin de se connaître amènent si pareillement l'éducation, le métier et la vieillesse, que ce cours de vie doit être plusieurs fois moins long que ce qu'une statistique folle trouve pour les peuples du continent. Aussi comme, de ma fenêtre, je vois des spectres nouveaux roulant à travers l'épaisse et éternelle fumée de charbon notre ombre des bois, notre nuit d'été! des Erinnyes nouvelles, devant mon cottage qui est ma patrie et tout mon cœur puisque tout ici ressemble à ceci, la Mort sans pleurs, notre active fille et servante, un Amour désespéré et un joli Crime piaulant dans la boue de la rue.

ORNIÈRES

A droite l’aube d’été éveille les feuilles et les vapeurs et les bruits de ce coin du parc, et les talus de gauche tiennent dans leur ombre violette les mille rapides ornières de la route humide. Défilé de féeries. En effet: des chars chargés d’animaux de bois doré, de mâts et de toiles bariolées, au grand galop de vingt chevaux de cirque tachetés, et les enfants et les hommes sur leurs bêtes les plus étonnantes; vingt véhicules, bossés, pavoisés et fleuris comme des carrosses anciens ou de contes, pleins d’enfants attifés pour une pastorale suburbaine; même des cercueils sous leur dais de nuit dressant les panaches d’ébène, filant au trot des grandes juments bleues et noires.

VILLES

Ce sont des villes! C’est un peuple pour qui se sont montés ces Alleghanys et ces Libans de rêve! Des chalets de cristal et de bois qui se meuvent sur des rails et des poulies invisibles. Les vieux cratères ceints de colosses et de palmiers de cuivre rugissent mélodieusement dans les feux. Des fêtes amoureuses sonnent sur les canaux pendus derrière les chalets. La chasse des carillons crie dans les gorges. Des corporations de chanteurs géants accourent dans des vêtements et des oriflammes éclatants comme la lumière des cimes. Sur les plates-formes au milieu des gouffres les Rolands sonnent leur bravoure. Sur les passerelles de l’abime et les toits des auberges l’ardeur du ciel pavoise les mâts. L’écroulement des apothéoses rejoint les champs des hauteurs où les centauresses séraphiques évoluent parmi les avalanches. Au-dessus du niveau des plus hautes crêtes, une mer troublée par la naissance éternelle de Vénus, chargée de flottes orphéoniques et de la rumeur des perles et des conques précieuses; la mer s’assombrit parfois avec des éclats mortels. Sur les versants, des moissons de fleurs grandes comme nos armes et nos coupes, mugissent. Des cortèges de Mabs en robes rousses, opalines, montent des ravines. Là-haut, les pieds dans la cascade et les ronces, les cerfs tettent Diane. Les Bacchantes des banlieues sanglotent et la lune brûle et hurle. Vénus entre dans les cavernes des forgerons et des ermites. Des groupes de beffrois chantent les idées des peuples. Des châteaux bâtis en os sort la musique inconnue. Toutes les légendes évoluent et les élans se ruent dans les bourgs. Le paradis des orages s’effondre. Les sauvages dansent sans cesse la fête de la nuit. Et, une heure, je suis descendu dans le mouvement d’un boulevard de Bagdad où des compagnies ont chanté la joie du travail nouveau, sous

une brise épaisse, circulant sans pouvoir éluder les fabuleux fantômes des monts où l’on a dû se retrouver.

Quels bons bras, quelle belle heure me rendront cette région d’où viennent mes sommeils et mes moindres mouvements?

VAGABONDS

Pitoyable frère! Que d’atroces veillées je lui dus! “Je ne me saisissais pas fervemment de cette entreprise. Je m’étais joué de son infirmité. Par ma faute nous retournerions en exil, en esclavage. ” Il me supposait un guignon et une innocence très bizarres, et il ajoutait des raisons inquiétantes.

Je répondais en ricanant à ce satanique docteur, et finissais par gagner la fenêtre. Je créais, par delà la campagne traversée par des bandes de musique rare, les fantômes du futur luxe nocturne.

Après cette distraction vaguement hygiénique, je m’étendais sur une paillasse. Et, presque chaque nuit, aussitôt endormi, le pauvre frère se levait, la bouche pourrie, les yeux arrachés, tel qu’il se rêvait! et me tirait dans la salle en hurlant son songe de chagrin idiot.

J’avais en effet, en toute sincérité d’esprit, pris engagement de le rendre à son état primitif de fils du soleil, et nous errions, nourris du vin des cavernes et du biscuit de la route, moi pressé de trouver le lieu et la formule.

VILLES

L’Acropole officielle outre les conceptions de la barbarie moderne les plus colossales. Impossible d’exprimer le jour mat produit par le ciel immuablement gris, l’éclat impérial des bâtisses, et la neige éternelle du sol. On a reproduit dans un goût d’énormité singulier toutes les merveilles classiques de l’architecture. J’assiste à des expositions de peinture dans des locaux vingt fois plus vastes qu’Hampton Court. Quelle peinture! Un Nabuchodonosor norvégien a fait construire les escaliers des ministères; les subalternes que j’ai pu voir sont déjà plus fiers que des brahmanes, et j’ai tremblé à l’aspect des gardiens de colosses et officiers de constructions. Par le groupement des bâtiments, en squares, cours et ter-rasses fermées, on a évincé les cochers. Les parcs représentent la nature primitive travaillée par un art superbe. Le haut quartier a des parties inexplicables: un bras de mer, sans bateaux, roule sa nappe de grésil bleu entre des quais chargés de candélabres géants. Un pont court conduit à une poterne immédiatement sous le dôme de la Sainte-Chapelle. Ce dôme est une armature d’acier artistique de quinze mille pieds de diamètre environ.

Sur quelques points des passerelles de cuivre, des plates-formes, des escaliers qui contournent les halles et les piliers, j’ai cru pouvoir juger la profondeur de la ville! C’est le prodige dont je n’ai pu me rendre compte: quels sont les niveaux des autres quartiers sur ou sous l’acropole? Pour l’étranger de notre temps la reconnaissance est impossible. Le quartier commerçant est un circus d’un seul style, avec galeries à arcades. On ne voit pas de boutiques, mais la neige de la chaussée est écrasée; quelques nababs, aussi rares que les promeneurs d’un matin de dimanche à Londres, se dirigent vers une diligence de diamants. Quelques divans de velours rouge; on sert des boissons

polaires dont le prix varie de huit cents à huit mille roupies. A l’idée de chercher des thé-âtres sur ce circus, je me réponds que les boutiques doivent contenir des drames assez sombres. Je pense qu’il y a une police; mais la loi doit être tellement étrange, que je renonce à me faire une idée des aventuriers d’ici.

Le faubourg, aussi élégant qu’une belle rue de Paris, est favorisé d’un air de lumière; l’élément démocratique compte quelques cents âmes. Là encore, les maisons ne se suivent pas; le faubourg se perd bizarrement dans la campagne, le “Comté” qui remplit l’occident éternel des forêts et des plantations prodigieuses où les gentilshommes sauvages chassent leurs chroniques sous la lumière qu’on a créée.

VEILLÉES

I

C’est le repos éclairé, ni fièvre ni langueur, sur le lit ou sur le pré.

C’est l’ami ni ardent ni faible. L’ami.

C’est l’aimée ni tourmentante ni tourmentée. L’aimée.

L’air et le monde point cherchés. La vie.

Était-ce donc ceci?

Et le rêve fraîchit.

II

L’éclairage revient à l’arbre de bâtisse. Des deux extrémités de la salle, décors quelconques, des élévations harmoniques se joignent. La muraille en face du veilleur est une succession psychologique de coupes de frises, de bandes atmosphériques et d’accidences géologiques. Rêve intense et rapide de groupes sentimentaux avec des êtres de tous les caractères parmi toutes les apparences.

III

Les lampes et les tapis de la veillée font le bruit des vagues, la nuit, le long de la coque et autour du steerage.

La mer de la veillée, telle que les seins d’Amélie.

Les tapisseries, jusqu’à mi-hauteur, des taillis de dentelle teinte d’émeraude, où se jettent les tourterelles de la veillée.

. . . .

La plaque du foyer noir, de réels soleils des grèves: ah! puits des magies; seule vue d’aurore, cette fois.

MYSTIQUE

Sur la pente du talus, les anges tournent leurs robes de laine dans les herbages d’acier et d’émeraude.

Des prés de flammes bondissent jusqu’au sommet du mamelon. A gauche le terreau de l’arête est piétiné par tous les homicides et toutes les batailles, et tous les bruits désastreux filent leur courbe. Derrière l’arête de droite la ligne des orients, des progrès.

Et, tandis que la bande en haut du tableau est formée de la rumeur tournante et bondissante des conques des mers et des nuits humaines,

La douceur fleurie des étoiles et du ciel et du reste descend en face du talus, comme un panier, contre notre face, et fait l’abime fleurant et bleu là-dessous.

AUBE

J’ai embrassé l’aube d’été.

Rien ne bougeait encore au front des palais. L’eau était morte. Les camps d’ombres ne quittaient pas la route du bois. J’ai marché, réveillant les haleines vives et tièdes, et les pierreries regardèrent, et les ailes se levèrent sans bruit.

La première entreprise fut, dans le sentier déjà empli de frais et blêmes éclats, une fleur qui me dit son nom.

Je ris au wasserfall blond qui s’échevela à travers les sapins: à la cime argentée je reconnus la déesse.

Alors je levai un à un les voiles. Dans l’allée, en agitant les bras. Par la plaine, où je l’ai dénoncée au coq. A la grand’ville, elle fuyait parmi les clochers et les dômes, et, courant comme un mendiant sur les quais de marbre, je la chassais.

En haut de la route, près d’un bois de lauriers, je l’ai entourée avec ses voiles amassés, et j’ai senti un peu son immense corps. L’aube et l’enfant tombèrent au bas du bois.

Au réveil il était midi.

FLEURS

D’un gradin d’or, – parmi les cordons de soie, les gazes grises, les velours verts et les disques de cristal qui noircissent comme du bronze au soleil, – je vois la digitale s’ouvrir sur un tapis de filigranes d’argent, d’yeux et de chevelures.

Des pièces d’or jaune semées sur l’agate, des piliers d’acajou supportant un dôme d’émeraudes, des bouquets de satin blanc et de fines verges de rubis entourent la rose d’eau.

Tels qu’un dieu aux énormes yeux bleus et aux formes de neige, la mer et le ciel attirent aux terrasses de marbre la foule des jeunes et fortes roses.

NOCTURNE VULGAIRE

Un souffle ouvre des brèches opéradiques dans les cloisons, –brouille le pivotement des toits rongés disperse les limites des foyers, éclipse les croisées.

Le long de la vigne, m’étant appuyé du pied à une gargouille, je suis descendu dans ce carrosse dont l’époque est assez indiquée par les glaces convexes, les panneaux bombés et les sophas contournés. Corbillard de mon sommeil, isolé, maison de berger de ma niaiserie, le véhicule vire sur le gazon de la grande route effacée ; et dans un défaut en haut de la glace de droite tournoient les blêmes figures lunaires, feuilles, seins.

Un vert et un bleu très foncés envahissent l’image. Dételage aux environs d’une tache de gravier.

Ici va-t-on siffler pour l’orage, et les Sodomes et les Solymes, et les bêtes féroces et les armées,

(Postillon et bêtes de songe reprendront-ils sous les plus suffocantes futaies, pour m’enfoncer jusqu’aux yeux dans la source de soie)

Et nous envoyer, fouettés à travers les eaux clapotantes et les boissons répandues, rouler sur l’aboi des dogues...

– Un souffle disperse les limites du foyer.

MARINE

Les chars d’argent et de cuivre –
Les proues d’acier et d’argent –
Battent l’écume,
Soulèvent les souches des ronces.
Les courants de la lande,
Et les ornières immenses du reflux,
Filent circulairement vers l’est,
Vers les piliers de la forêt,
Vers les fûts de la jetée,
Dont l’angle est heurté par des tourbillons de lumière.

FÊTE D’HIVER

La cascade sonne derrière les huttes d’opéra-comique. Des girandoles se prolongent, dans les vergers et les allées voisins du méandre, les verts et les rouges du couchant. Nymphes d’Horace coiffées au Premier Empire. –Rondes Sibériennes, Chinoises de Boucher.

ANGOISSE

Se peut-il qu’Elle me fasse pardonner les ambitions continuellement écrasées, –qu’une fin aisée répare les âges d’indigence, –qu’un jour de succès nous endorme sur la honte de notre inhabileté fatale?

(O palmes! diamant! –Amour! force! –plus haut que toutes joies et gloires! –de toutes façons, partout –Démon, dieu, –jeunesse de cet être-ci: moi !)

Que les accidents de féerie scientifique et des mouvements de fraternité sociale soient chéris comme restitution progressive de la franchise première?...

Mais la Vampire qui nous rend gentils commande que nous nous amusions avec ce qu’elle nous laisse, ou qu’autrement nous soyons plus drôles.

Rouler aux blessures, par l’air lassant et la mer; aux supplices, par le silence des eaux et de l’air meurtriers; aux tortures qui rient, dans leur silence atrocement houleux.

MÉTROPOLITAIN

Du détroit d'indigo aux mers d'Ossian, sur le sable rose et orange qu'à lavé le ciel vineux viennent de monter et de se croiser des boulevards de cristal habités incontinent par de jeunes familles pauvres qui s'alimentent chez les fruitiers.

Rien de riche. –La ville!

Du désert de bitume fuient droit en déroute avec les nappes de brumes échelonnées en bandes affreuses au ciel qui se recourbe, se recule et descend formé de la plus sinistre fumée noire que puisse faire l'Océan en deuil, les casques, les roues, les barques, les croupes. –La bataille!

Lève la tête: ce pont de bois, arqué; les derniers potagers de Samarie; ces masques enluminés sous la lanterne fouettée par la nuit froide; l'ondine niaise à la robe bruyante, au bas de la rivière; les crânes lumineux dans les plants de pois, –et les autres fantasmagories, –la campagne.

Des routes bordées de grilles et de murs, contenant à peine leurs bosquets, et les atroces fleurs qu'on appellerait cœurs et sœurs, Damas damnant de longueur, –possessions de fée-riques aristocraties ultra-Rhénanes, Japonaises, Guaranies, propres encore à recevoir la musique des anciens, et il y a des auberges qui pour toujours n'ouvrent déjà plus; il y a des princesses, et, si tu n'es pas trop accablé, l'étude des astres, le ciel.

Le matin où, avec Elle, vous vous débattîtes parmi les éclats de neige, les lèvres vertes, les glaces, les drapeaux noirs et les rayons bleus, et les parfums pourpres du soleil des pôles, ta force.

BARBARE

Bien après les jours et les saisons, et les êtres et les pays,

Le pavillon en viande saignante sur la soie des mers et des fleurs arctiques; (elles n'existent pas.)

Remis des vieilles fanfares d'héroïsme qui nous attaquent encore le cœur et la tête loin des anciens assassins

– Oh! le pavillon en viande saignante sur la soie des mers et des fleurs arctiques; (elles n'existent pas.)

Douceurs!

Les brasiers, pleuvant aux rafales de givre, Douceurs! les feux à la pluie du vent de diamants jetée par le cœur terrestre éternellement carbonisé pour nous. O monde!

(Loin des vieilles retraites et des vieilles flammes, qu'on entend, qu'on sent,)

Les brasiers et les écumes. La musique, virement des gouffres et choc des glaçons aux astres.

O Douceurs, ô monde, ô musique! Et là, les formes, les sueurs, les chevelures et les yeux, flottant. Et les larmes blanches, bouillantes, ô douceurs! et la voix féminine arrivée au fond des volcans et des grottes arctiques.

Le pavillon...

SOLDE

A vendre ce que les Juifs n’ont pas vendu, ce que noblesse ni crime n’ont goûté, ce qu’ignore l’amour maudit et la probité infernale des masses; ce que le temps ni la science n’ont pas à reconnaître:

Les Voix reconstituées; l’éveil fraternel de toutes les énergies chorales et orchestrales et leurs applications instantanées; l’occasion, unique, de dégager nos sens!

A vendre les corps sans prix, hors de toute race, de tout monde, de tout sexe, de toute descendance! Les richesses jaillissant à chaque démarche! Solde de diamants sans contrôle!

A vendre l’anarchie pour les masses; la satisfaction irrépressible pour les amateurs supérieurs; la mort atroce pour les fidèles et les amants!

A vendre les habitations et les migrations, sports, féeries et conforts parfaits, et le bruit, le mouvement et l’avenir qu’ils font!

A vendre les applications de calcul et les sauts d’harmonie inouïs. Les trouvailles et les termes non soupçonnés, possession immédiate.

Élan insensé et infini aux splendeurs invisibles, aux délices insensibles, et ses secrets affolants pour chaque vice et sa gaîté effrayante pour la foule.

A vendre les corps, les voix, l’immense opulence inquestionable, ce qu’on ne vendra jamais. Les vendeurs ne sont pas à bout de solde! Les voyageurs n’ont pas à rendre leur commission de si tôt!

FAIRY

Pour Hélène se conjurèrent les sèves ornementales dans les ombres vierges et les clartés impassibles dans le silence astral. L’ardeur de l’été fut confiée à des oiseaux muets et l’indolence requise à une barque de deuils sans prix par des anses d’amours morts et de parfums affaissés.

Après le moment de l’air des bûcheronnes à la rumeur du torrent sous la ruine des bois, de la sonnerie des bestiaux à l’écho des vals, et des cris des steppes.

Pour l’enfance d’Hélène frissonnèrent les fourrés et les ombres, et le sein des pauvres, et les légendes du ciel.

Et ses yeux et sa danse supérieurs encore aux éclats précieux, aux influences froides, au plaisir du décor et de l’heure uniques.

GUERRE

Enfant, certains ciels ont affiné mon optique: tous les caractères nuancèrent ma physionomie. Les phénomènes s'émurent. A présent, l'inflexion éternelle des moments et l'infini des mathématiques me chassent par ce monde où je subis tous les succès civils, respecté de l'enfance étrange et des affections énormes. Je songe à une guerre, de droit ou de force, de logique bien imprévue.

C'est aussi simple qu'une phrase musicale.

JEUNESSE

I

Dimanche

Les calculs de côté, l'inévitable descente du ciel et la visite des souvenirs et la séance des rhythmes occupent la demeure, la tête et le monde de l'esprit.

– Un cheval détale sur le turf suburbain et le long des cultures et des boisements, percé par la peste carbonique. Une misérable femme de drame, quelque part dans le monde, soupire après des abandons improbables. Les desperadoes languissent après l'orage, l'ivresse et les blessures. De petits enfants étouffent des malédictions le long des rivières.

Reprenons l'étude au bruit de l'œuvre dévorante qui se rassemble et remonte dans les masses.

II

Sonnet

Homme de constitution ordinaire, la chair n'était-elle pas un fruit pendu dans le verger, ô journées enfantes! le corps un trésor à prodiguer; ô aimer, le péril ou la force de Psyché? La terre avait des versants fertiles en princes et en artistes, et la descendance et la race nous poussaient aux crimes et aux deuils: le monde, votre fortune et votre péril. Mais à présent, ce labeur comblé, toi, tes calculs, toi, tes impatiences, ne sont plus que votre danse et votre voix, non fixées et point forcées, quoique d'un double événement d'invention et de succès une raison, en l'humanité fraternelle et discrète par l'univers sans images; la force et

le droit réfléchissent la danse et la voix à présent seulement appréciées...

III

Vingt Ans

Les voix instructives exilées... L'ingénuité physique amèrement rassise... Adagio. Ah! l'égoïsme infini de l'adolescence, l'optimisme studieux: que le monde était plein de fleurs cet été! Les airs et les formes mourant... Un chœur, pour calmer l'impuissance et l'absence! Un chœur de verres de mélodies nocturnes... En effet les nerfs vont vite chasser.

IV

Tu en es encore à la tentation d'Antoine. L'ébat du zèle écourté, les tics d'orgueil puéril, l'affaissement et l'effroi. Mais tu te mettras à ce travail: toutes les possibilités harmoniques et architecturales s'émouvront autour de ton siège. Des êtres parfaits, imprévus, s'offriront à tes expériences. Dans tes environs affluera rêveusement la curiosité d'anciennes foules et de luxes oisifs. Ta mémoire et tes sens ne seront que la nourriture de ton impulsion créatrice. Quant au monde, quand tu sortiras, que seratil devenu? En tout cas, rien des apparences actuelles.

PROMONTOIRE

L’aube d’or et la soirée frissonnante trouvent notre brick en large en face de cette villa et de ses dépendances, qui forment un promontoire aussi étendu que l’Épire et le Péloponnèse ou que la grande île du Japon, ou que l’Arabie! Des fanums qu’éclaire la rentrée des théories; d’immenses vues de la défense des côtes modernes; des dunes illustrées de chaudes fleurs et de bacchanales; de grands canaux de Carthage et des embankments d’une Venise louche; de molles éruptions d’Etnas et des crevasses de fleurs et d’eaux des glaciers; des lavoirs entourés de peupliers d’Allemagne; des talus de parcs singuliers penchant des têtes d’Arbres du Japon; et les façades circulaires des “Royal” ou des “Grand” de Scarbro’ ou de Brooklyn; et leurs railways flanquent, creusent, surplombent les dispositions de cet hôtel, choisies dans l’histoire des plus élégantes et des plus colossales constructions de l’Italie, de l’Amérique et de l’Asie, dont les fenêtres et les terrasses, à présent pleines d’éclairages, de boissons et de brises riches, sont ouvertes à l’esprit des voyageurs et des nobles, qui permettent, aux heures du jour, à toutes les tarentelles des côtes, et même aux ritournelles des vallées illustres de l’art, de décorer merveilleusement les façades du Palais-Promontoire.

SCÈNES

L’ancienne Comédie poursuit ses accords et divise ses idylles ;

Des boulevards de tréteaux.

Un long pier en bois d’un bout à l’autre d’un champ rocailleux où la foule barbare évolue sous les arbres dépouillés.

Dans des corridors de gaze noire, suivant le pas des promeneurs aux lanternes et aux feuilles,

Des oiseaux comédiens s’abattent sur un ponton de maçonnerie mû par l’archipel couvert des embarcations des spectateurs.

Des scènes lyriques, accompagnées de flûte et de tambour, s’inclinent dans des réduits ménagés sur les plafonds autour des salons de clubs modernes ou des salles de l’Orient ancien.

La féerie manœuvre au sommet d’un amphithéâtre couronné de taillis, ou s’agite et module pour les Béotiens, dans l’ombre des futaies mouvantes, sur l’arête des cultures.

L’opéracomique se divise sur notre scène à l’arête d’intersection de dix cloisons dressées de la galerie aux feux.

SOIR HISTORIQUE

En quelque soir, par exemple, que se trouve le touriste naïf, retiré de nos horreurs économiques, la main d’un maître anime le clavecin des prés; on joue aux cartes au fond de l’étang, miroir évocateur des reines et des mignonnes; on a les saintes, les voiles, et les fils d’harmonie, et les chromatismes légendaires, sur le couchant.

Il frissonne au passage des chasses et des hordes. La comédie goutte sur les tréteaux de gazon. Et l’embarras des pauvres et des faibles sur ces plans stupides!

A sa vision esclave, l’Allemagne s’échafaude vers des lunes; les déserts tartares s’éclairent; les révoltes anciennes grouillent dans le centre du Céleste Empire; par les escaliers et les fauteuils de rocs, un petit monde blême et plat, Afrique et Occidents, va s’édifier. Puis un ballet de mers et de nuits connues, une chimie sans valeur, et des mélodies impossibles.

La même magie bourgeoise à tous les points où la malle nous déposera! Le plus élémentaire physicien sent qu’il n’est plus possible de se soumettre à cette atmosphère personnelle, brume de remords physiques, dont la constatation est déjà une affliction.

Non! Le moment de l’étuve, des mers enlevées, des embrasements souterrains, de la planète emportée, et des exterminations conséquentes, certitudes si peu malignement indiquées dans la Bible et par les Nornes et qu’il sera donné à l’être sérieux de surveiller. Cependant ce ne sera point un effet de légende!

BOTTOM

La réalité étant trop épineuse pour mon grand caractère, – je me trouvai néanmoins chez ma dame, en gros oiseau gris-bleu s'essorant vers les moulures du plafond et traînant l'aile dans les ombres de la soirée.

Je fus, au pied du baldaquin supportant ses bijoux adorés et ses chefs-d'œuvre physiques, un gros ours aux gencives violettes et au poil chenu de chagrin, les yeux aux cristaux et aux argents des consoles.

Tout se fit ombre et aquarium ardent.

Au matin, aube de juin batailleuse, je courus aux champs, âne, claironnant et brandissant mon grief, jusqu'à ce que les Sabines de la banlieue vinrent se jeter à mon poitrail.

H

Toutes les monstruosités violent les gestes atroces d'Hortense. Sa solitude est la mécanique érotique; sa lassitude, la dynamique amoureuse. Sous la surveillance d'une enfance, elle a été, à des époques nombreuses, l'ardente hygiène des races. Sa porte est ouverte à la misère. Là, la moralité des êtres actuels se décorpore en sa passion ou en son action. O terrible frisson des amours novices sur le sol sanglant et par l'hydrogène clarteux! trouvez Hortense.

MOUVEMENT

Le mouvement de lacet sur la berge des chutes du fleuve,
Le gouffre à l'étambot,
La célérité de la rampe,
L'énorme passade du courant
Mènent par les lumières inouïes
Et la nouveauté chimique
Les voyageurs entourés des trombes du val
Et du strom.
Ce sont les conquérants du monde
Cherchant la fortune chimique personnelle;
Le sport et le confort voyagent avec eux;
Ils emmènent l'éducation
Des races, des classes et des bêtes, sur ce vaisseau
Repos et vertige
A la lumière diluvienne,
Aux terribles soirs d'étude.
Car de la causerie parmi les appareils, le sang, les fleurs,
le feu, les bijoux,
Des comptes agités à ce bord fuyard,
– On voit, roulant comme une digue au delà de la route
hydraulique motrice,

Monstrueux, s’éclairant sans fin, leur stock d’études;
Eux chassés dans l’extase harmonique,
Et l’héroïsme de la découverte.
Aux accidents atmosphériques les plus surprenants
Un couple de jeunesse s’isole sur l’arche,
– Estce ancienne sauvagerie qu’on pardonne? –
Et chante et se poste.

DÉVOTION

A ma sœur Louise Vanaen de Voringhem: Sa cornette bleue tournée à la mer du Nord. Pour les naufragés.

A ma sœur Léonie Aubois d'Ashby. Baou! l'herbe d'été bourdonnante et puante. Pour la fièvre des mères et des enfants.

A Lulu, démon qui a conservé un goût pour les oratoires du temps des Amies et de son éducation incomplète. Pour les hommes. A madame***.

A l'adolescent que je fus. A ce saint vieillard, ermitage ou mission.

A l'esprit des pauvres. Et à un très haut clergé.

Aussi bien à tout culte en telle place de culte mémoriale et parmi tels événements qu'il faille se rendre, suivant les aspirations du moment ou bien notre propre vice sérieux.

Ce soir, à Circeto des hautes glaces, grasse comme le poisson, et enluminée comme les dix mois de la nuit rouge (son cœur ambre et spunk), pour ma seule prière muette comme ces régions de nuit et précédant des bravoures plus violentes que ce chaos polaire.

A tout prix et avec tous les airs, même dans des voyages métaphysiques. Mais plus alors.

DÉMOCRATIE

“Le drapeau va au paysage immonde, et notre patois étouffe le tambour.

“Aux centres nous alimenterons la plus cynique prostitution. Nous massacrerons les révoltes logiques.

“Aux pays poivrés et détrempés! au service des plus monstrueuses exploitations industrielles ou militaires.

“Au revoir ici, n’importe où. Conscrits du bon vouloir, nous aurons la philosophie féroce; ignorants pour la science, roués pour le confort; la crevaison pour le monde qui va. C’est la vraie marche. En avant, route!”

GÉNIE

Il est l’affection et le présent puisqu’il a fait la maison ouverte à l’hiver écumeux et à la rumeur de l’été, lui qui a purifié les boissons et les aliments, lui qui est le charme des lieux fuyants et le délice surhumain des stations. Il est l’affection et l’avenir, la force et l’amour que nous, debout dans les rages et les ennuis, nous voyons passer dans le ciel de tempête et les drapeaux d’extase.

Il est l’amour, mesure parfaite et réinventée, raison merveilleuse et imprévue, et l’éternité: machine aimée des qualités fatales. Nous avons tous eu l’épouvante de sa concession et de la nôtre: ô jouissance de notre santé, élan de nos facultés, affection égoïste et passion pour lui, lui qui nous aime pour sa vie infinie...

Et nous nous le rappelons et il voyage... Et si l’Adoration s’en va, sonne, sa promesse sonne: “Arrière ces superstitions, ces anciens corps, ces ménages et ces âges. C’est cette époqueci qui a sombré!”

Il ne s’en ira pas, il ne redescendra pas d’un ciel, il n’accomplira pas la rédemption des colères de femmes et des gaietés des hommes et de tout ce péché: car c’est fait, lui étant, et étant aimé.

O ses souffles, ses têtes, ses courses: la terrible célérité de la perfection des formes et de l’action.

O fécondité de l’esprit et immensité de l’univers!

Son corps! le dégagement rêvé, le brisement de la grâce croisée de violence nouvelle!

Sa vue, sa vue! tous les agenouillages anciens et les peines relevés à sa suite.

Son jour! l'abolition de toutes souffrances sonores et mouvantes dans la musique plus intense.

Son pas! les migrations plus énormes que les anciennes invasions.

O Lui et nous! l'orgueil plus bienveillant que les charités perdues.

O monde! et le chant clair des malheurs nouveaux!

Il nous a connus tous et nous a tous aimés. Sachons, cette nuit d'hiver, de cap en cap, du pôle tumultueux au château, de la foule à la plage, de regards en regards, forces et sentiments las, le héler et le voir, et le renvoyer, et, sous les marées et au haut des déserts de neige, suivre ses vues, ses souffles, son corps, son jour.